

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ПО НАРКОТИЧНИ
ВЕЩЕСТВА

ПРЕВАНТИВНО –
ИНФОРМАЦИОНЕН
ЦЕНТЪР

ОТЧЕТ
2025 година

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1. Политика по отношение на наркотиците и наркоманиите

Общински съвет по наркотични вещества /ОбСНВ/ към Община Габрово е създаден през 2002 г. като орган за осъществяване на националната и местна политика за ограничаване разпространението и употребата на наркотични вещества.

С РЕШЕНИЕ № 49 от 27.03.2025 год. на Общински съвет – Габрово бе разширен състава на Общински съвет по наркотични вещества и в него влизат представители на Община Габрово, Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, ОД на МВР, Регионална здравна инспекция, Районен съд, Районна прокуратура, Митническо бюро, Окръжен следствен отдел в Окръжна прокуратура, Регионално управление на образованието, Дирекция „Социално подпомагане“, Областен съвет на БЧК, Районна служба „Изпълнение на наказанията“, Фондация „Общност в помощ на зависимите“ и Младежки център.

Основна задача на ОбСНВ е осъществяване на координация, ефективно взаимодействие и сътрудничество между институциите и гражданските организации в усилията им за ограничаване на разпространението и употребата на психоактивни вещества. Съветите по наркотични вещества разработват, осигуряват и координират изпълнението на общинските програми за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества. На базата на данните, получени от различните източници на информация, те правят оценка на нуждите в съответната община – от превенция, лечение, психосоциална рехабилитация и ресоциализация на зависими лица.

Превантивно-информационният център /ПИЦ/ към Община Габрово е създаден през 2006 г. и осъществява превантивни дейности и програми на регионално ниво. ПИЦ отговаря за събиране, съхраняване и анализиране на информация от различни институции и организации, работещи по проблема „зависимости“, която е необходима за изготвянето, изпълнението и координирането на общински програми за превенция, лечение и рехабилитация на зависимости и насърчаване на здравословен начин на живот.

Главни насоки в работата на ПИЦ – Габрово са превантивно-информационна, обучителна и консултативна – разработване и осъществяване на превантивни дейности и програми сред различни целеви групи; предлагане на алтернативни форми за осмисляне на свободното време на младите хора; обучения на мултидисциплинарни екипи за превенция употребата на психоактивни вещества; разработване, издаване и разпространение на превантивни и здравно-образователни материали; провеждане на информационни кампании; консултиране на млади хора и родители по въпроси, свързани със зависимости и зависими поведения - употреба на психоактивни вещества /алкохол и наркотици/, хазарт, дигитална зависимост – социални мрежи и компютърни игри, хранителни разстройства.

Общинският съвет по наркотичните вещества и Превантивно-информационният център към него са създадени и функционират в Община Габрово в съответствие с чл. 15, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите /ЗКНВП/. Организацията и дейността на ОбСНВ и ПИЦ се определят с Правилника за организацията и дейността на

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Националният съвет по наркотичните вещества /НСНВ/. Националният съвет по наркотичните вещества определя и координира националната политика в областта на наркотиците и прекурсорите. Той е колективен орган, който се състои от председател, трима заместник-председатели, секретар и членове, като изготвя и предлага на Министерски съвет да приеме Национална стратегия за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества и незаконния трафик с наркотични вещества и прекурсори на всеки пет години.

Съгласно чл.15а от ЗКНВП НСНВ контролира и координира дейностите на всички ОбСНВ в страната. Националният център по общественото здраве и анализи – София оказва методическа подкрепа на ПИЦ.

В края на всяка календарна година ОбСНВ и ПИЦ отчитат дейността си пред Националния съвет по наркотичните вещества, Националния център по общественото здраве и анализи, Националния фокусен център за наркотици и наркомании, както и пред Общинските съвети в съответните Общини.

Финансирането на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е регламентирано с чл.15, ал.4 от ЗКНВП и се извършва със средства от държавния бюджет чрез общинските бюджети като делегирани от държавата дейности. Всяко тримесечие ОбСНВ и ПИЦ изготвят и предоставят в Министерство на здравеопазването отчет за изразходваните средства за осъществяване на дейности за борба с употребата и злоупотребата с наркотични вещества на местно ниво.

Към декември 2025 г. в ОбСНВ и ПИЦ са назначени 7 лица, на 6 щатни бройки – председател на ОбСНВ, секретар на ОбСНВ и старши специалисти в ПИЦ.

През 2024 г. изтече срока на **Националната стратегия за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества и незаконния трафик с наркотични вещества и прекурсори – 2020-2024 г.** В съответствие с тази Стратегия и Плана за действие към нея, от ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово е **разработена Програма за борба с наркотиците на Община Габрово /2021 - 2024 г./ и План за действие към нея.** Изготвен е и **съвместен План за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово,** за периода 2020 -2024 г. с представители на РУО, Окръжна прокуратура, Окръжен съд, ОДМВР, ОбСНВ и ПИЦ, и ЦПЛР „Кариерно ориентиране“ към Община Габрово.

Към началото на 2026 г. все още новата Стратегия и План за действие към нея, изготвени още в края на 2024 г., не са приети от Министерски съвет. След приемането им и на база стратегическите цели и задачи заложи в тях, ОбСНВ и ПИЦ ще разработят Общинска програма и План за действие към нея, както и ще бъде актуализиран Планът за сътрудничество и координация между институциите.

2. Законодателство в областта на зависимостите и необходимост от нормативни промени

През 2022 г. е изготвен Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на **проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите,** с промени, касаещи общинските съвети по наркотичните вещества, както и с включени текстове, предложени от НЦОЗА, относно финансирането на дейностите по намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества и психосоциалната рехабилитация на лица, които злоупотребяват или са зависими от наркотични вещества. С

ОБЩИНА  ГАБРОВО

предлаганите промени се регламентира дейността на ПИЦ на територията на цялата област, чиито административен център е съответната Община; посочват се образованието и квалификацията, необходими за заемане на длъжности в ОбСНВ и ПИЦ.

С предлаганите промени в ЗКНВП се цели и улесняване достъпа на лица със зависимост до лечение, като се изработи нормативно признат механизъм, по който Общините да се разпореждат с публичните средства, предназначени за финансиране на дейностите в програми за психосоциална рехабилитация на лица, злоупотребяващи или зависими от наркотични вещества, като съответно се измени и допълни Наредбата за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на тези лица.

До настоящия момент предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите не е гласуван от Народното събрание.

През м. септември 2024 г. влязоха в сила **промени в Закона за хазарта**. Според приетите промени организаторите на хазартни игри са длъжни да правят годишни вноски за социално отговорно поведение за всеки издаден лиценз, **като приходите се предоставят на Министерството на младежта и спорта и Министерство на здравеопазването в съотношение 50 на 50**.

За разходване на тези средства ММС е разработило Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл. 10а от Закона за хазарта (НПИМД) за периода 2023 – 2025 г. Условията и редът за финансиране на проекти по национални програми за младежта се определят с наредбата, издадена на основание чл. 8, ал. 3 от Закона за младежта. Програмата е в съответствие и с чл. 18 от Закона за младежта.

Дейностите на програмата са насочени в полза на младите хора на възраст от 15 до 29 г. без ограничение на пол, етническа принадлежност, социално-икономическо положение и други характеристики. Програмата има за цел да насърчи активното включване, инициативност, информираност, неформално образование и обучение, учене през целия живот, иновативност, творчество, солидарност и съпричастност на младите хора.

Средствата, предоставени на Министерство на здравеопазването, следва да се разходват за финансиране на лечение и терапия на лица с хазартна зависимост и за превенция на хазартна зависимост. За целта, Министърът на здравеопазването, съгласувано с министъра на финансите, следва да приеме наредба, с която да се определят условията, реда и начина за разходване на тези средства.

Към началото на 2026 г. такава наредба не е приета, което води до липса на насочени към хазартна зависимост превантивни програми, както и до липса на специализирани програми за терапия на лица, развили зависимост. А необходимостта от такива нараства ежегодно. За пример – в създадения Регистър на уязвимите лица към Националната агенция по приходите, където всяко лице, което смята, че има проблем с хазарта може да се впише, от 2020 до 2022 г. са се вписали 125 човека, а в края на 2024 г. са над 40 000, с тенденция за непрекъснато увеличаване.

Темата за зависимостите е засегната и в **Националната стратегия за детско и юношеско здраве и педиатрична грижа 2030**, където се подчертава необходимостта от ефективни програми за превенция на зависимостите (злоупотребата с тютюн и алкохол, наркотици, хазартни и електронни игри и др.) сред подрастващите и младите хора.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

В проекта на Националната стратегия за детето 2025 – 2030 г. се отчита, че здравословният начин на живот изисква и целенасочени усилия за превенция и справяне с рисково за здравето поведение и зависимости като употребата и злоупотребата с алкохол, никотинови изделия, наркотични вещества, хазартни игри, електронни устройства и др. Сред специфичните цели на тази стратегия е провеждане на кампании за повишаване на информираността сред децата и семействата относно здравословния начин на живот и за ограничаване на вредните въздействия на наркотичните вещества, алкохола, тютюневите и никотиновите изделия, хазарта, и прекомерната употреба на електронни устройства. По отношение на превенция и грижи за психичното здраве на децата се предвижда подобряване на условията за лечение и подкрепа на деца със зависимости от наркотици, алкохол или хазартни дейности.

Проектът е преминал през поредица от обществени обсъждания и е бил одобрен от Националния съвет за закрила на детето (НСЗД) още в началото на 2024 г.

Към момента тази Стратегия все още не е приета.

През 2025 г., след трагичен инцидент с момче от Плевен, пушило вейп, темата за употреба на психоактивни вещества от подрастващите стана една от водещите теми – за институции, медии, общество. Това бе поводът, довел до **промени в Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия** – забраниха се електронните цигари за еднократна употреба и бе определено количеството никотин в никотиновите паучове да не може да надвишава 20 мг.

Това е поредната рестриктивна мярка, която се приема, с цел ограничаване употребата на психоактивни вещества. Още в края на 2023 г., един от най-разпространените и популярни синтетични канабиноиди у нас - хексахидроканабинол /ННС/ - каквото вещество бе открито в употребения вейп на починалото момче, бе включено в забранителния Списък I "Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях, забранени за приложения в хуманната и ветеринарната медицина" на Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата, като наркотични, приета с Постановление на Министерския съвет №184 от 04.10.2023 г.

През месец юли 2022 г., с **изменения в Закона за здравето**, Парламентът забрани продажбата на диазотен оксид /райски газ/ на непълнолетни и употребата му в закрити обществени места. На 8 октомври 2024 г. влязоха в сила промени в Закона за здравето, с които напълно се забранява продажбата на диазотен оксид /райски газ/ и пълнители с него, включително и онлайн, на физически лица, независимо от тяхната възраст.

За съжаление, въпреки наложените забрани, използването на райски газ и продукти, съдържащи ННС, продължава. Както и на всички останали забранени със закон наркотични вещества.

Всичко това ясно показва, че ако рестриктивните мерки не са съчетани с всеобхватни, последователни и научно доказали ефективността си превантивни дейности, трудно би се постигнало ограничаване на употребата и злоупотребата с психоактивни вещества.

България е една от много малкото страни в света, в която превантивните дейности се осъществяват от държавни и общински структури. Екипите на създадените преди повече от 20 години Общински съвети по наркотични вещества и Превантивно-информационни центрове към тях, притежават знанията и опита, необходими за планиране и реализиране на превантивни програми сред деца и младежи, родители, педагогически специалисти.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

В състоялия се след инцидента в Плевен обществен и институционален дебат по темата за употреба на психоактивни вещества от подрастващите, никоя медия или институция не потърси мнението на специалистите от ОБСНВ и ПИЦ в страната относно проблемите, свързани с употребата и злоупотребата с психоактивни вещества сред младежите. Екипите на ОБСНВ и ПИЦ повече от 20 години работят предимно за превенция на зависимости и то работят на терен – в училищна и извън училищна среда, с доброволчески младежки екипи, с родители, с други експерти, работещи по проблемите на наркотиците и наркоманиите. И едва ли някой по-добре на тях може да сподели какво е постигнатото в тази дългогодишна работа, но и какви са проблемите и защо превантивните дейности не дават нужния резултат.

По този повод, от името на експертите от **Превантивно-информационните центрове и председателите и секретарите на Общинските съвети по наркотични вещества, които са назначени на щатни длъжности към Общинските администрации в градовете – областни центрове, бе подготвена Позиция**, която през м. март 2025 г. е изпратена до всички министерства, имащи отношение към проблема /МЗ, МОН, МВР, ММС/, до Президента, Председателя на Народното събрание, Министър-председателя, до председателите на постоянни комисии и временната комисия, създадена специално по този повод, и до изпълнителния директор на НСОРБ.

В Позицията се посочва, че най-важните въпроси, на които трябва да се търси отговор, е защо децата ни се нуждаят от психоактивни вещества и защо ги търсят, както и защо все повече се увеличат различни видове поведенчески зависимости – хазарт, интернет/социални мрежи, компютърни игри, хранителни разстройства. В документа се акцентира и на необходимостта от общи действия - на институции, родители, учители и на обществото като цяло, в търсенето на отговорите на тези въпроси, както и нуждата от адекватна и системна работа за превенция на рисковото поведение в името на очакваната промяна на сегашната ситуация.

В Позицията си експертите посочват какви превантивни програми са разработени и се осъществяват сред деца и младежи, в училищна и извън училищна среда. Ясно са посочени и част от проблемите, на които се дължи ниската ефективност на превенцията в училищна среда:

- **Липса на системно здравно образование;**
- **Отричане на проблем с употреба и разпространение на психоактивни вещества** в голяма част от училищата и вследствие – слаба ангажираност с превантивни дейности;
- **Неразбиране на съвременните ефективни превантивни стратегии, методи и подходи** от страна на част от училищните педагози - превантивни подходи от типа „информиране за последиците от употреба на наркотици“, „информиране за видове наркотици и тяхното въздействие“, „плашене за последиците от употреба“, „пускане на страшни филми за зависими“, „срещи с „бивши“ зависими“ не само нямат никакъв ефект, но дори съществува реален риск от възбуждане на любопитство към психоактивните вещества, желание за доказване и нарушаване на граници и правила, и усещане, че спирането на употреба не е никакъв проблем;
- **Липсва „пространство“ за превантивни дейности** - съществуват разписани от МОН „Рамкови изисквания при организиране на часа на класа“, където са заложили задължителни часове по “патриотично възпитание и изграждане на национално самочувствие“, „толерантност и междукултурен диалог“, „финансова и правна грамотност“, „военно обучение“, „безопасност на движение по пътищата“, „защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи“, „превенция на тероризма“, „кариерно ориентиране“, „превенция на корупцията“, „електронно управление и медийна грамотност“ и т.н. За превенция употребата на психоактивни вещества няма заложили часове на класа;

ОБЩИНА  ГАБРОВО

- **Трудно включване на родителите в превантивния процес;**
- **Кадрови проблеми в ОбСНВ и ПИЦ** - Един от сериозните проблеми, с които се сблъскват екипите на ОбСНВ и ПИЦ е тежкостта на кадрите и липса на специалисти, които да попълнят незаемите места. Превантивната дейност е изключително специфична и отговорна. Квалификация „специалист по превенция“ няма. Един професионалист за превантивна работа с деца, младежи, педагози и родители се изгражда с години чрез множество специализирани обучения. Качествените служители масово напускат и се насочват към сферата на образованието, където заплатите са в пъти по-високи, в сферата на социалните услуги и здравеопазването – също с много по-голям размер на възнагражденията, или в частния сектор.

В Позицията на ОбСНВ и ПИЦ са разписани и конкретни предложения за повишаване ефективността на превантивните дейности сред подрастващите.

Нито една институция не отговори и не взе отношение относно изпратената Позиция.

Единственият резултат в сферата на превантивната дейност, който се случи след инцидента в Плевен, бе забраната на еднократните вейпове.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА, СВЪРЗАНА СЪС ЗАВИСИМОСТИТЕ, НА ЕВРОПЕЙСКО, НАЦИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО

1. Анализ на ситуацията, свързана със зависимостите, на европейско ниво

Бързите промени на европейския пазар на наркотици създават нови рискове за здравето и сигурността и поставят под въпрос способността на региона да реагира. Това предупреждение идва от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) в нейния [Европейски доклад за наркотиците за 2025 г.: Тенденции и развития](#). Въз основа на данни от 29 държави (ЕС-27, Норвегия и Турция), този годишен преглед подчертава най-новите тенденции и нововъзникващите заплахи. В доклада се предупреждава за рисковете за общественото здраве, породени от наличието и употребата на все по-разнообразна гама от вещества, често с висока ефикасност и чистота. Пазарът на нови психоактивни вещества се характеризира с голям брой появили се вещества, като всяка година се откриват нови съединения. Терминът „нови психоактивни вещества“ обхваща широк спектър от видове вещества, които не се контролират от международните конвенции за контрол на наркотиците, въпреки че някои от тях може да са предмет на национални регулаторни мерки.

Освен традиционно използваните наркотични вещества – канабис, хероин, кокаин, амфетамини, метамфетамини, в Доклада е обърнато сериозно внимание на нововъзникващите заплахи, които усложняват предоставянето на ефективни услуги за превенция, лечение и намаляване на вредите – синтетични катинони, синтетични опиоиди и силно действащи синтетични и полусинтетични продукти от канабис.

➤ Синтетичните катинони са стимуланти, химически подобни на катинона, активна съставка в кхат. Синтетичните катинони са се утвърдили като заместители на стимуланти като амфетамин и кокаин в някои части на Европа. През 2024 г. са идентифицирани седем нови синтетични катинона, с което общият брой на тези вещества, наблюдавани в Европа, достигна 178.

➤ Синтетичните опиоиди /фентанил, нитазен, трамадол, оксикодон/ са синтетични вещества, които действат върху опиоидните рецептори на мозъка, подобно на хероина, но са в

ОБЩИНА ГАБРОВО

пъти по-опасни и смъртоносни. През 2024 г. в системата на ЕС за ранно предупреждение бяха официално съобщени седем нови синтетични опиоида, всички от които нитазени, което е най-големият брой, съобщен за една година.

➤ През 2024 г. европейските държави са идентифицирали 20 нови канабиноида, 18 от които полусинтетични канабиноиди, представляващи над 40% от новите вещества, докладвани за първи път в системата на ЕС за ранно предупреждение през същата година. Полусинтетичните канабиноиди са химически модифицирани форми на канабиноидите, открити в растението канабис.

Представител на Превантивно-информационен център към Община Габрово взе участие в Шестдесет и осмата сесия на Комисията по наркотичните вещества (CND), която се проведе в периода 10 – 14 март 2025 г. в Служба на ООН по наркотиците и престъпността, Виена. В събитието участват делегати на държавите-членки на ООН, които търсят глобални решения и формират националните и местни политики в областта на борбата с наркотиците и престъпността по целия свят.

Основни теми, поставени във фокуса на форума:

➤ **Хуманитарен подход за справяне със заплахите от синтетични наркотици**

Новите психоактивни вещества, които наричаме неофициално „дизайнерски“ наркотици, предизвикват сериозни предизвикателства пред държавите-членки. Един ефективен и хуманен подход за справяне с последиците, свързани с употребата, е този, който поставя здравето, благосъстоянието и достойнството на хората на първо място.

Повече от 36 милиона души по света страдат от разстройства, свързани с употребата на наркотици според последните международни данни, но само един на всеки осем от тях получава адекватно лечение.

Справянето със заплахите от синтетични наркотици включва достъп до достоверна информация, превантивни програми и програми за лечение и грижи за психични разстройства, свързани с употребата на наркотици, както и за свързани с тях болести като ХИВ и вирусен хепатит, тежки интоксикации и др.

Криминализирането не работи ефективно срещу динамичното производство на „дизайнерската“ дрога, тъй като голяма част тези вещества са легални и контролът върху тях е невъзможен. Към зависимите лица трябва да се насочат специализирани психиатрични грижи и програми за рехабилитация, а не законодателни мерки, които ги затварят в местата за лишаване от свобода. Изключително важно е да се разработят нови програми за рехабилитация на зависими към синтетични и полусинтетични наркотици, защото новите наркотични вещества променят профила на зависимите през последните години и съществуващите рехабилитационни програми не са адекватни спрямо тях.

➤ **Декриминализация на наркотиците – отделяне на фактите от заблудите**

Дебат, основан на доказателства от държави, в които се води активна политика по декриминализация на някои наркотични вещества, се проведе в рамките на този модул.

Американският опит с декриминализацията на притежанието на всички наркотици, включително хероин и кокаин, в щата Орегон, провокира широки дебати. Синтетичната опиоидна зависимост и кризата със свръх високата смъртност от фентанил разколебават местните власти в ефективността на тази радикална мярка.

Кризата, която обхваща САЩ от повече от две десетилетия, провокира правителствата на федерално, щатско и местно ниво да търсят трескаво решения и интензивно да променят

ОБЩИНА ГАБРОВО

подхода си за справяне с проблемите. За съжаление, в съседните щати на Орегон, където наркотичните вещества не са декриминализирани, също се отчита драстичен ръст в употребата и твърде много смъртни случаи, свързани със свръхдоза и зависимост.

Във всички държави, които са въвели законодателни мерки за декриминализация, продължава да се отчита интензивен ръст в употребата. Положителен е ефектът от тази политика върху намаляване на смъртността от интоксикации и свръхдоза, защото хората имат по-бърз и сигурен достъп до центрове и програми за намаляване на вредите от употребата и спешна медицинска помощ.

Но основен и неразрешим на този етап обаче остава въпросът с влошаващото се обществено мнение към публичната употреба на наркотици, като в страните с либерални политики по отношение на криминализацията, употребата на обществени места става все по-видима, води до драстично нарастващ брой на бездомниците и обществено напрежение.

Всички участници се обединиха около тезата, че стигмата към употребата на наркотици убива и са нужни широки обществени дебати, гъвкави и бързо променящи се политики, които да са откликващи на нуждите на хората и динамичния пазар на наркотици.

➤ **Превенция и образование, насочени към младежите**

Тематичната дискуссионна лекция бе организирана от ливанската асоциацията Nusroto Al-Anashid с подкрепата на Секцията за превенция, лечение и рехабилитация на UNODC, Фондация „Америка без наркотици“, Сингапурската асоциация за борба с наркотиците, Световната федерация срещу наркотиците и други неправителствени организации от САЩ.

За по-добра защита на децата и юношите, лекторите насърчиха прилагането на научни, основани на доказателства програми за превенция на употребата на наркотици, като подчертаха необходимостта от ранни интервенции и междусекторно сътрудничество за изграждане на устойчивост срещу употреба на наркотици от младежите. Използването на интернет приложения и дигитализация на превантивните послания също бяха включени като важна промяна, която трябва да се прилага в превантивните подходи, за да са по-ефективни сред младите хора.

Овластяването на младежите в процеса на вземане на законодателни решения, в работата на съдебната власт и полицията по линия на борбата с наркотиците е друга добра практика за включването им в политиките за превенция, насочени към тях.

Изведоха се добри практики като програмата “Приятелите на фокус“/„Friends in focus“/. Тази превантивна програма обучава младите хора да развиват здравословно мислене и да го разпространяват сред своите приятели. Основана на подхода „Връстници обучават връстници“ група младежи получават знания, които след това ще предадат на своите приятели. Обучителните сесии са интерактивни и помагат на младежите да разпознават рисковите и защитни фактори за употребата на наркотици, да осмислят критично информацията за наркотиците от медиите, да подкрепят и да помагат на приятелите в употреба, да си поставят цели и т.н.

UNODC подкрепя програми за превенция, които се фокусират върху семействата, за да помогнат на родителите да станат по-добри и умели в процеса на възпитание на позитивни нагласи у децата си, като ефективна инвестиция в здравословното развитие на децата и младежите.

Още от Шестдесет и осмата сесия на Комисията по наркотичните вещества (CND):
<https://prevention.gabrovo.bg/aktualno-ot-68-ta-sesia-na-komisiata-po-narkotichnite-veshtestva/>

2. Анализ на ситуацията, свързана със зависимостите, на национално ниво

2.1. Данни от проучвания

➤ В периода октомври-ноември 2024 г., по поръчка и с методологическата подкрепа на Национален фокусен център за наркотици и наркомании, от „Сова 5“ АД е реализирано проучване относно някои аспекти от здравното поведение, оценки и нагласи по отношение на употребата на психоактивни вещества сред общото население на възраст 15-64 г. в Република България. Проучването обхваща 4002 лица на територията на страната. Според изследването:

- 12,9% от българите на възраст 15-64 г. посочват, че са употребявали някога в живота си някакво наркотично вещество.
- Най-голям дял от тях са употребявали марихуана (11,9%), също амфетамини (5,7%), екстази (4,0%), хашиш (3,7%), метамфетамини (2,9%), хероин (2,2%), кокаин (1,7%).
- През последните 8 години се наблюдава намаляване на броя на високорисково употребяващите опиоиди (хероин, метадон, морфин) и увеличаване на употребяващите стимуланти и канабис.

Източник: https://www.nfp-drugs.bg/wp-content/uploads/2025/02/Analiz_SH_15-64.pdf

➤ Европейското онлайн проучване за наркотиците (European Web Survey on Drugs – EWSD 2024) е проведено в периода май-юли 2024 г. В изследването са включени общо 35 държави – 24 членки на ЕС и 11 държави, които не са членки на ЕС. Целева група на изследването са лица на 18 и повече навършени години, които са употребявали наркотични вещества. Общо от изследването са получени 61 732 валидни попълнени въпросника от лица, живеещи в 24 страни от ЕС и Норвегия. В изследването за България се включиха 1215 респондента. Резултати от българските участници в изследването:

- При актуалната употреба (през последните 30 дни), най-употребяваното вещество също е канабис (56,2%), както и амфетамини (24,9%), бензодиазепини (22,2%) и кокаин (18,3%).
- От данните прави впечатление високият относителен дял на употребата на други опиоиди (метадон, фентанил) през последните 30 дни (28,5%), което предполага специално внимание в бъдеще по отношение на разпространението на тяхната употреба в нашата страна.
- Важно е да се отбележи и много високият дял на употребяващите цигари сред употребяващите наркотици – 94,5% от обхванатите в изследването.

Източник: https://www.euda.europa.eu/publications/data-factsheet/european-web-survey-drugs-2024-top-level-findings_en

➤ Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD). През 2024 г. беше проведено осмо по ред изследване по Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD). Изследването е проведено в 37 европейски страни (25 от тях членки на Европейски съюз) сред 113 882 ученици (2747 ученици – извадка за България) на възраст 15-16 години.

Акценти от сравнителните данни:

ОБЩИНА ГАБРОВО

- България е една от страните, при която се наблюдава значително намаление на употребата на някакво наркотично вещество поне веднъж в живота спрямо предишните две проучвания – от 30% през 2015 г. на 12% през 2024 г.
- Делът на момчетата, употребили поне веднъж някакво наркотично вещество (13,0%) леко превишава делът на момчетата с поне една употреба на наркотици в живота (12,0%). Подобно нещо се наблюдава само в още 3 страни – Фарьорски острови, Латвия и Малта.
- В България употребата на канабис поне веднъж в живота (11,0%) е малко под средната за Европа (12,0%).
- В България нивото на употреба на кокаин, крек, амфетамини, метамфетамини, екстази, хероин и нови психоактивни вещества е малко по-високо от средното за Европа (5%).
- България е една от страните, в които учениците най-малко употребяват успокоителни и болкоуспокояващи без лекарско предписание с цел дрогиране – съответно 3,9% и 3,8%.
- България е на първо място от всички участници в ESPAD по отношение на ежедневната употреба на цигари (20,0%, при средно 7,9% за Европа), и употреба поне веднъж някога в живота си на диазотен оксид (райски газ) – 9,4%, при средно 3,1% за 18-те европейски страни, които са събрали такава информация.

Източник: <https://www.espad.org/sites/default/files/espad-report-2024.pdf>

➤ Проучване сред учениците в България (8-12 клас) 2025 г.

През ноември 2025 г., по поръчка и с методологическата подкрепа на Национален фокусен център за наркотици и наркомании, от „Сова 5“ АД бе реализирано национално проучване относно някои аспекти от здравното поведение, оценки и нагласи по отношение на употребата на психоактивни вещества сред учениците (8-12 клас) в България. Проучването обхваща 4583 ученици от 244 паралелки, разпределени по населени места, училища и класове, съгласно предварително изготвена и одобрена извадка. От община Габрово са включени в проучването 5 паралелки от Национална Априловска гимназия и ПТГ „Д-р Никола Василиади“.

Основни резултати по отношение на употребата на наркотици:

- **18,6% от учениците в страната посочват, че са употребявали някога в живота си някакво наркотично вещество.** Най-голям дял от тях са употребявали марихуана (15,1%), също амфетамини (7,0%), хашиш (6,2%), кокаин (5,9%), екстази (5,0%), метамфетамини (4,3%), халюциногени (3,6%).
- През последните 30 дни преди провеждане на проучването дялът на употребявалите някакво наркотично вещество е 7,6% (или 40,7% от употребявалите поне веднъж някога наркотици), като най-голям дял от учениците отбелязват употреба на марихуана (6,1%).
- Като причини за първа употреба на наркотично вещество, те най-често посочват „от любопитство, да опитат нещо непознато“ (62,8% от употребилите), „за удоволствие, за да изпитат временен приятен ефект“ (38,5%) „за да бъдат приети от другите, групата, компанията“ (35,9%), „за да се почувстват като един от различните“ (23,0%).

ОБЩИНА ГАБРОВО

- По отношение на употребата на нови (т.нар. от медиите „дизайнерски“) наркотици или продукти, различни от вече познатите и разпространявани, 5,0% от учениците посочват, че някога в живота си са употребявали такива вещества.
- 70,4% от анкетираните определят употребата на наркотици като проблем за страната ни, за 63,6% е проблем за населеното място, в което живеят, а за 58,8% е проблем за училището, в което учат.

Източник: <https://www.nfp-drugs.bg/national-survey-among-school-students-8-12-2025/>

2.2. Тенденции в употребата

Последният Годишен доклад по проблемите, свързани с наркотиците и наркоманиите в България за 2024 г., очертава следните тенденции:

➤ **На българска територия марихуаната остава с най-висок пазарен дял.** През годините тя се превръща в най-утвърден, търсен и предлаган, лесно достъпен и употребяван наркотик сред всички възрастови групи. Отглеждането на канабис традиционно се осъществява по два начина – на открито и в оборудвани закрити помещения.

➤ На национално ниво след канабиса най-разпространена е употребата на **метамфетамини и амфетамини**. В страната се произвеждат ограничени количества синтетични наркотични вещества – амфетамин и метамфетамин (т.нар. пико). Пазарът им е балансиран и се базира основно на местното производство, което ще се запазва относително устойчиво във времето.

➤ **Новите психоактивни вещества (т.нар. „дизайнерски наркотици“) продължават да навлизат на националния нелегален пазар,** като снабдяването с тях се извършва чрез онлайн търговия или пратки с куриерски фирми основно от Китай или Индия. От дизайнерските наркотици с най-голям дял са т.нар. **синтетични канабиноиди**, които се разпространяват под формата на „чай за пушене“, „синтетичен“ канабис и др. **През 2024 г. в България са идентифицирани 36 нови психоактивни вещества.**

➤ Силно безпокойство буди друга актуална тенденция, наблюдавана най-вече сред младите хора – употребата на райски газ за забавление, електронни цигари (вейпове) и никотинови торбички (наричани паучове), като алтернатива на алкохола и цигарите.

➤ **Хазартната зависимост се очертава като един от значимите проблеми в обществото.**

➤ Новите синтетични опиоиди (фентанил, нитазени и др.) са със значително по-силно действие от хероина и традиционните синтетични аналози, като носят голям риск от фатални последици при употребата им. **През 2024 г. в България са регистрирани 53 смъртни случая с фентанил, а в периода 2012 – 2023 г. случаите са общо 13.**

Източник: <https://www.nfp-drugs.bg/wp-content/uploads/2025/12/AR-2024.pdf>

3. Анализ на ситуацията, свързана със зависимостите, на местно ниво

Една от задачите на ОБСНВ и ПИЦ - Габрово е осигуряване на адекватна информация относно ситуацията, свързана с употребата на наркотични вещества на територията на област Габрово, с оглед по-прецизното планиране и осъществяване на превантивни дейности. Ежегодно ОБСНВ подготвя и представя в Националния съвет по наркотични вещества към Министерство на здравеопазването и Националния център по обществено здраве и анализи Годишен доклад относно ситуацията, свързана с наркотиците в област Габрово. Структурата на

ОБЩИНА ГАБРОВО

този доклад е заимствана от проекта „Мулти – сити мрежа“, Група „Помпиду“ към Съвета на Европа.

Информация за реализираните превантивни дейности през предходната година и актуални данни за цените на наркотиците на улично ниво се подават от ОбСНВ и ПИЦ към Министерство на здравеопазването - Национален съвет по наркотични вещества, Национален център по обществено здраве и анализи и Национален фокусен център за наркотици и наркомании, които се използват при подготовката на Годишен доклад към Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании в Лисабон за интегриране в Европейския доклад.

ОбСНВ - Габрово работи в много добро сътрудничество с институциите, които предоставят информация, свързана с наркоманиите – ОД на МВР, Окръжен съд, Окръжна прокуратура, РЗИ. Ежемесечно към ОбСНВ/ПИЦ се подава информация от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР за броя на заловените лица, управляващи МПС след употреба на наркотични вещества. Ценна и актуална информация относно пазара и употребата на наркотици в община Габрово се получава от младите хора и родители, които търсят помощта на специалистите в ОбСНВ/ПИЦ, както и от учениците, с които екипа на ОбСНВ/ПИЦ провежда обучителни тренинги в часовете на класа.

От 2022 г. ОбСНВ и ПИЦ – Габрово имат и собствен сайт - <https://prevention.gabrovo.bg/>, на който се публикува информация както за реализираните дейности от ОбСНВ/ПИЦ – Габрово, така и нормативни документи, информационни, статистически и методически материали, в помощ на деца и младежи, родители, педагози.

ПРЕДСТАВИТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ ОТНОСНО НАГЛАСИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ (8-12 КЛАС) В ГАБРОВО

В периода март-април 2025 г., с методологическата подкрепа на Национален фокусен център за наркотици и наркомании, Превантивно-информационен център - Габрово реализира проучване относно някои аспекти от здравното поведение, оценки и нагласи по отношение на употребата на психоактивни вещества сред учениците (8-12 клас) в град Габрово. Проучването обхвана 766 ученици от 39 паралелки, разпределени във всичките 6 училища от гимназиален етап на обучение, съгласно предварително изготвена и одобрена извадка.

Проучването се проведе по стандартизиран въпросник, който е разработен от експерти към Национален фокусен център и периодично се актуализира. Анализът и резултатите са изготвени от Александър Панайотов - доктор по социология, началник отдел „Национален фокусен център“, Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“.

Кратък анализ на резултатите:

➤ Общ преглед на употребата на наркотици

- **16,2% от учениците в град Габрово заявяват, че някога в живота си са употребявали някакво наркотично вещество.**
- **Най-често употребяваното вещество е марихуаната (14,1%),** следвана от хашиш (4,4%), кокаин (3,3%), екстази (3,3%), метамфетамини (3,0%), амфетамини (2,9%), хероин (2,9%) и халюциногени (2,3%). Комбинирана употреба на две и повече вещества е посочена от 3,1% от анкетираните.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

- **Употреба през последните 12 месеца** - 10,4% от учениците (64,5% от тези, които са употребявали наркотици поне веднъж) са употребявали наркотично вещество през последните 12 месеца. Най-често употребяваните вещества са: марихуана – 9,0%, хашиш – 3,0%, кокаин – 2,9%, екстази – 2,6%, метамфетамини – 2,5%, амфетамини – 2,3%.
- **Средна възраст на първа употреба** - опиоиди и инхаланти – 12 години, кокаин, амфетамини, метамфетамини, халюциногени – 14 години, канабис и екстази – 14,5 години
- **Мотиви за първа употреба** - любопитство – 66,9%, за удоволствие, за временен приятен ефект – 33,9%, от скука, за разнообразие – 30,6%, за откъсване от действителността – 19,4%, за отстраняване на психологически стрес – 18,5%.
- **Употреба на нови („дизайнерски“) наркотици** - употреба някога в живота: 4,3%, последните 30 дни: 1,4%, ежедневна или почти ежедневна употреба на синтетични канабиноиди: 0,4%.
- **Употреба на райски газ** - някога в живота: 19,1%, последните 12 месеца: 11,4%, последните 30 дни: 3,8%.
- **Социална значимост на проблема** - според 71,9% от анкетираните ученици – употребата на наркотици е проблем за страната, за 67,2% – проблем за град Габрово, 64,8% – проблем за училището

Анализът на резултати показва, че Габрово не се отличава по отношение на нивата на употребата на психоактивни вещества от обобщените данни за страната. Прави впечатление **повисокият дял на момчетата, в сравнение с момчетата, които признават употреба на някакво психоактивно вещество**, което е нетипично за останалите райони в страната. По всички показатели, с изключение на употребата на снус, момчетата са с по-голям процент употреба.

Всеки пети ученик в Габрово е опитвал снус поне веднъж, 5% от анкетираните - през последния месец. **1/3 от всички ученици в Габрово пушат активно.**

Близо 80% от анкетираните са опитвали алкохол. Почти 50% от тях – през последните 30 дни. 42,7% от учениците са се напивали поне веднъж, като и тук дялът на момчетата е по-висок.

На въпроса по кои теми трябва да се говори открито в училище, учениците поставят на първо място насилието в живота - 71,8 %, следват наркотиците – 71,2, алкохол – 64,1, секс – 60,1, тютюнопушене – 59,8.

Според експертите от Националния фокусен център за наркотици и наркомании за първи път в проучване след учениците проблемът с агресията, тормозът и насилието излиза на челно място в проучване.

Всички резултати от проведеното проучване са публикувани на сайта на Превантивно-информационен център – Габрово: <https://prevention.gabrovo.bg/stat/rezultati-po-otnoshenie-na-upotrebata-na-narkotitsi-ot-provedeno-predstavitelno-prouchvane-sred-uchenitsite-ot-8-do-12-klas-v-gabrovo/>.

Резултатите от мащабно проучване сред ученици от 8. до 12. клас бяха представени на организираната от Превантивно-информационния център към Община Габрово **дискусионна среща на тема „Превенция употребата на психоактивни вещества в училищна среда“.**

В събитието участваха кметът на Община Габрово – Таня Христова, Александър Панайотов – началник отдел „Национален фокусен център“ към НЦОЗА, Кремена Йонева –

ОБЩИНА  ГАБРОВО

началник отдел „Зависимости“ в НЦОЗА, Юлия Величкова – началник отдел „Контрол на наркотичните вещества“ в дирекция „Лекарствена политика“ при Министерство на здравеопазването, Славейка Николова – секретар на Националния съвет по наркотични вещества, представители на РУО-Габрово, директори на учебни заведения, училищни психолози и педагогически съветници, членове на Общинския съвет по наркотични вещества, общински съветници и обществени деятели с отношение към изграждането на сигурна среда за младите хора в Габрово.

Александър Панайотов представи основните данни от проведеното проучване.

Във връзка с необходимостта от прилагане на ефективни превантивни подходи, Кремена Йонева предостави информация за утвърдени успешни методи на работа, като отбеляза, че двете национални програми „Кодово име „Живот“ и „От връстници за връстници“ са разработени съгласно световните стандарти в превантивната дейност.

По време на срещата бяха дискутирани предизвикателствата в превантивната дейност и възможностите за тяхното преодоляване. Обсъдени бяха предложения за създаване на група за психосоциална подкрепа към ПИЦ, включване на повече паралелки в НП „Кодово име „Живот“, системна и целенасочена работа с доброволческите клубове по НП „От връстници за връстници“.

Като още една форма на контакт и работа с родители, освен провеждането на заложените в програмите срещи с тях, участниците във форума се обединиха около предложението на ПИЦ да бъдат организирани тематични срещи и обучения за членовете на училищните настоятелства и обществените съвети към учебните заведения в Габрово.

III ДАННИ ОТ ОРГАНИЗАЦИИ, ВКЛЮЧЕНИ В ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ ПО НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА И РАБОТЕЦИ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ЗАВИСИМОСТИТЕ

1. Областна дирекция на МВР – Габрово

За 2025 г. на територията на ОД на МВР Габрово са регистрирани 131 нарушения, свързани с наркотици, от които 2 за производство, 108 за притежание, 24 за употреба и 12 за разпространение. Заловените количества наркотици в област Габрово са: хероин – 0,0014 кг., кокаин – 1,265 кг, амфетамин – 0,0337 кг., екстази – 0,085 кг. /37 таблетки/, канабис суха маса – 29 864 кг., метамфетамин – 0,226 кг и 3 броя вейп със синтетичен канабиноид.

През 2025 година са установени 6 случая на засяване и отглеждане на растения от рода на конопа. Регистриран е един случай на установено специално пригодено помещение – „лаборатория“, за поддържане на определена температура и влажност за отглеждане на растения от рода на конопа.

Данните са за територията на област Габрово.

През отчетния период е неутрализирана организирана престъпна група, разпространяваща наркотични вещества на територията на община Габрово.

Основният вид наркотично вещество, което се разпространява на територията на град Габрово, остава марихуаната – като тревиста маса, използвана предимно за пушене под формата на саморъчно свити цигари. На следващо място е метамфетамин /пико/, приемащо се перорално, чрез смъркане.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

През 2025 г. в районите на учебните заведения в Габровска област се провеждат ежеседмични специализирани полицейски операции по превенция на разпространението и употребата на наркотични вещества сред малолетни и непълнолетни лица. Засилените проверки на органите на реда се извършват както в учебно време, така и в почивни, празнични дни и през ваканциите, тъй като училищните дворове и прилежащите училищни терени са утвърдено място за срещи на младежите.

През отчетната година, в близост до учебна сграда, няма установени лица, притежаващи и употребяващи наркотични вещества. Не са установени малолетни или непълнолетни лица – пласъори на наркотични вещества.

В рамките на национална програма „Работа на полицията в училищата“, инспектори от Детска педагогическа стая и служители от други полицейски звена са провели 31 лекции с ученици по теми, свързани с наркотичните вещества. Осъществени са 10 родителски срещи за противодействие употребата на наркотични вещества. Във връзка с инициативата „Дни на отворените врати“ са проведени общо 19 срещи с ученици.

По данни на Областна дирекция на МВР – гр. Габрово, на територията на община Габрово през 2025 г. са извършени 273 проверки за употреба на наркотични вещества и са установени 25 /двадесет и пет/ водача с отчетен положителен резултат за шофиране след употреба на:

Вид наркотични вещества	Брой установени водачи
Амфетамин	1
Метамфетамин	3
Канабис	8
Амфетамин + Метамфетамин	4
Канабис + Кокаин	1
Бензодиазепини	1
Метамфетамин + Канабис	1
Кокаин	4
Метадон	2
Общо	25

За сравнение, през 2024 г. са извършени 276 проверки за употреба на наркотични вещества и са установени 30 /тридесет/ водача с отчетен положителен резултат.

2. Районна и Окръжна прокуратура – Габрово

През 2025 г. в Габровски съдебен район са новообразувани 175 досъдебни производства с предмет „наркотични вещества“. 103 са лицата, привлечени като обвиняеми за престъпления, свързани с наркотични вещества. Прекратени или спрени са 74 досъдебни производства. Внесени в съда обвинителни актове – 77 обвинителни акта, в това число споразумения и досъдебни производства с постановление по 78а от НК с предмет наркотични вещества. Осъдени с влязла сила присъда са 70 лица по 69 осъдителни присъди.

В сравнение с 2024 година се наблюдава увеличение на досъдебните производства /153 през 2024 г./, на обвиняемите лица /68 през 2024 г./, внесените в съда обвинителни актове /62 през 2024 г. и броя на осъдените лица /65 през 2024 г./.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Прокурори и прокурорски помощник при Окръжна прокуратура – Габрово са участвали активно като лектори в образователна програма „Съдебна власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, провеждана в рамките на Споразумение за сътрудничество между Висшия съдебен съвет и МОН, с цел повишаване информираността на учениците за структурата, функциите и значението на съдебната власт в Република България. През 2025 г. в рамките на тази програма са реализирани дейности с ученици от 10 и 12 клас в ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, с ученици от 11 клас на ПГТ „Пенчо Семов“ и с ученици от 6 и 7 клас на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Темите на проведените лекции – „Превенция срещу употребата на наркотични вещества. Престъпления, извършвани от наркозависими лица“, „Наркотиците – лесният начин да изгубиш свободата си“, „Наказателна отговорност на непълнолетните“ и др.

3. Районен и Окръжен съд – Габрово

През 2025 г. в Окръжен и Районен съд – Габрово са водени 66 наказателни дела, свързани с наркотици, от които 44 дела са приключили с присъди, в това число и споразумения. Осъдени са 48 лица, като са постановени 9 ефективни присъди /затвор/, 25 условни присъди, 11 присъди за обществено полезен труд – глоба, 2 пробаии. Едно лице е оправдано.

През 2025 г., в рамките на различни програми и инициативи, представители на Окръжен съд – Габрово са осъществили над 40 срещи с ученици от всички основни училища в община Габрово, както и с ученици от ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, ПГТ „Пенчо Семов“ и Национална Априловска гимназия.

Във връзка с превенция употребата на психоактивни вещества, на подрастващите е представена информация за делата за държане, производство и разпространение на високорискови наркотични вещества. Разясняват се наказанията, които предвижда законът за посочените престъпления и се представят конкретни примери от практиката на съдилищата. При ученици от 11 и 12 клас се поставя акцент и върху наказателните производства за управление на МПС след употреба на наркотични вещества и върху високата обществена опасност на деянията от подобен характер.

4. РЗИ – Габрово

За 2025 г. в Центъра за спешна медицинска помощ - Габрово са регистрирани общо 25 спешни случаи, свързани с наркотици – 1 случай на свръхдоза след употреба на наркотици, 6 от тях са свързани с остра реакция след употреба на опиати, 13 случая с остра реакция след употреба на други наркотици и 2 абстинентни синдроми след употреба на наркотици. За сравнение, спешните случаи, свързани с употреба на наркотици през 2024 г., са били 13.

През 2025 г. в МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ са регистрирани трима пациенти с нефатални спешни случаи, свързани с употреба на наркотици.

В областта на лечението на зависимости към наркотични вещества, детоксикация на зависими в региона се провежда в Отделение за зависимости към Държавна психиатрична болница – Севлиево. По данни на болницата в гр. Севлиево, през 2025 г. лечение са потърсили 40 лица /от които 1 жена/ с проблемна употреба на психоактивни вещества. От тях 4 лица са потърсили лечение за първи път. Преобладаващите проблемни вещества на употребяващите са канабис и от групата на стимулантите /амфетамини и екстази/.

За 2025 г. в област Габрово няма регистрирани смъртни случаи вследствие употреба на наркотични вещества.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

5. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ – гр. Габрово

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е учредена през месец септември 2020 г. като неправителствена организация в обществена полза, чиято цел и задачи са да предоставя в общността консултантски и социални услуги, изцяло насочени към превенция, терапия, рехабилитация и ресоциализация на зависими поведения при пълнолетни лица, техните семейства и близки.

Дейността на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ в сферата на лечението и рехабилитацията на зависимости включва две услуги за психосоциална рехабилитация - едната от резидентен, а другата – от нерезидентен тип.

➤ **Психосоциална рехабилитация от резидентен тип**

През м. април 2021 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ разкри Терапевтичен център „Св. Илия“, в който се предоставя високопрагова програма за лечение на зависимост от алкохол, наркотични вещества, хазарт, хранителни разстройства. Програмата е резидентна, дългосрочна и прилага световнопризнат и доказан психосоциален терапевтичен модел за рехабилитация и ресоциализация на зависими.

За реализирането на терапевтичните дейности в Центъра Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила Съгласие по Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за осъществяване на Програма за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадено от Министерство на здравеопазването, НЦОЗА - № 1700/07.06.2024 г.

Екипът на Терапевтичния център включва: ръководител на програмата, психиатър, психолози, социални работници, социални консултанти с личен опит, медицинска сестра, счетоводител и помощен персонал.

➤ **Психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип**

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ разкри и нерезидентна програма за психосоциална рехабилитация „Преоткрий се“, която е получила Съгласие по реда на Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за осъществяване на Програма за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадено от Министерство на здравеопазването, Национален център по обществено здраве и анализи – Регистрационен № 1765/23.06.2025 г.

Нерезидентната програма включва индивидуални консултации, индивидуална и групова психотерапия, образователно и професионално ориентиране и подкрепа, превенция на рецидив, дейности за ресоциализация и социална реинтеграция, групи за взаимопомощ и др.

В програма участват два типа потребители на социалната услуга:

1. Лица, които са преминали през Терапевтичен център „Свети Илия“- с. Поповци.
2. Лица, които не са преминали през Терапевтичен център „Свети Илия“ с. Поповци, но са с проблемна употреба или зависимост от психоактивни вещества.

Важна част от дейността на Фондацията е свързана и с работа с родители и близки на зависимите, включени с програмите за психосоциална рехабилитация. Групови срещи с тях се осъществяват регулярно веднъж месечно.

Част от психосоциалната рехабилитация от нерезидентен тип е и програма „Риентри хаус“ /“Вътре-Вън“/. Програмата е ориентирана към прехода на успешно завършилите резиденти за постепенната им реинтеграция в социума.

През 2025 г. в Програмите за психосоциална рехабилитация от резидентен и незидентен тип са включени общо 120 пълнолетни лица (95 мъже и 25 жени) с различна

ОБЩИНА  ГАБРОВО

продължителност на участие в нея. 62 лица са потърсили лечение за първи път. Възрастовият диапазон на резидентите е от 19 до 59 години.

Относно вида зависимост на потърсилите лечение във Фондация „Общност в помощ на зависимите“ – 4 лица са със зависимост от хероин, 29 лица – друг вид опиати, 18 лица са с проблемно вещество от групата на стимулантите /амфетамини, метамфетамини, екстази/, 14 лица са със зависимост към бензодиазепини, 13 лица са с проблемно вещество канабис, а останалите - с полиупотреба /употреба на повече от един вид психоактивно вещество/.

От началото на 2025 год. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ работи по лицензи за предоставяне на социални услуги с целева група „Деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето, а ако учат – до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, вследствие на употреба на психоактивни вещества и/или други форми на зависимост“.

През януари 2025 г. в село Радовци, община Дряново, е разкрит ЦНСТ за деца и младежи без увреждане „Вяра, Надежда, Любов“, в който се настаняват за лечение деца и младежи от 14 до 20 г. със зависимости.

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ има регистрация и е вписана в Регистъра на социалните предприятия към МТСП като Социално предприятие Клас А с право за ползване на марката „Продукт на социално предприятие“.

От 2022 г. Община Габрово има договорни отношения с Фондация „Общност в помощ на зависимите“ за предоставяне, като допълващ стандарт, на средства за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип, в съответствие с делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели.

За 2022 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила средства от Община Габрово по държавно делегирана дейност, функция „Здравеопазване“, за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип, разпределени към Общински съвет по наркотични вещества Габрово в размер на 138 600 лв.

С РЕШЕНИЕ № 173 от 28.09.2023 год. Общински съвет – Габрово възложи на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ да извършва услуга от общ икономически интерес по психосоциална рехабилитация от резидентен и психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип в съответствие с Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества.

В изпълнение на Решението на Общински съвет – Габрово е сключен Договор № 807-ОбСНВ-23/13.10.2023 г. между Община Габрово и Фондация „Общност в помощ на зависимите“ за възлагане управлението, администрирането и предоставянето на услуга от общ икономически интерес - психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип в съответствие с Наредба 8 от 7 септември 2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества. Договорът е със срок до 31.12.2027 г, като ежегодно Възложителят и доставчикът на услугата подписват Допълнително споразумение, в което се определят размера на компенсацията за едно лице, както и броя на лицата, за които се предоставя компенсацията, според държавния бюджет за съответната година.

За 2023 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила средства по държавно делегирана дейност, функция „Здравеопазване“, за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип, разпределени към Общински съвет по наркотични вещества

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Габрово в размер на 400 500 лв. – за 25 потребителя на услугата психосоциална рехабилитация от резидентен тип и 30 потребителя за услугата психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип.

За 2024 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила средства по държавно делегирана дейност, функция „Здравеопазване“, за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип, разпределени към Общински съвет по наркотични вещества Габрово в размер на 545 250 лв. – за 25 потребителя на услугата психосоциална рехабилитация от резидентен тип и 30 потребителя за услугата психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип.

За 2025 г. г. Фондацията е получила средства по държавно делегирана дейност, функция „Здравеопазване“, за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип в размер на 469 124 лв., както следва:

- за психосоциална рехабилитация от резиденциален тип – 25 потребителя x 1087,50 лв. на месец – 135 937 лв. за периода от м. януари до м. май;
- за психосоциална рехабилитация от резиденциален тип – 15 потребителя x 1087,50 лв. на месец – 114 187 лв. за периода от м. юни до м. декември;
- за психосоциална рехабилитация от нерезиденциален тип – 30 бройки x 608,333 лв. на месец – 219 000 лв. годишно.

Делегираните средства, получени от Фондация „Общност в помощ на зависимите“ са целеви, насочени към ползватели на програми за психосоциална рехабилитация, които са включени в базата данни на Национален център по обществено здраве и анализи за резиденциални и нерезиденциални програми за психосоциална рехабилитация, получили съгласие по реда на Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за условията и за реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества.

С цел осъществяване на контрол върху разходването на публични средства, с Допълнително споразумение № 1 към Договор № 602-ФС-22/21.09.2022 г. Община Габрово изисква от Фондация „Общност в помощ на зависимите“ ежемесечни финансови и технически отчети за резидентната и нерезидентната програма за психосоциална рехабилитация.

Повече за дейността на Фондация „Общност в помощ на зависимите“: <https://v-pomosht-na-zavisimite.com/>

6. Фондация „Независима“ – гр. Габрово

Фондация „Независима“ е учредена през февруари 2025 г. от екип съмишленици с дългогодишен професионален опит в областта на зависимостите, психосоциалната подкрепа и социалните услуги. Още от своето създаване организацията насочва усилията си към развитието на интегрирани, устойчиви и чувствителни към пола услуги за жени, засегнати от зависимости, включително бременни жени и майки с деца – група, която традиционно остава недостатъчно подкрепена в системата на здравните и социалните грижи.

Фондацията притежава следните лицензи:

- Лиценз № Л-3129-2129 – Терапия и рехабилитация;
- Лиценз № Л-3129-2128 – Общностна работа;
- Лиценз № Л-3129-2127 – Застъпничество и посредничество;
- Лиценз № Л-3129-2126 – Информирание и консултиране.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

С РЕШЕНИЕ № 121 от 26 юни 2025 г. Общинския съвет - Габрово учредява безвъзмездно право на ползване на Фондация „Независима“ на помещение, предназначено за създаването на Консултативен център за жени със зависимости, за срок от 2 години.

В края на септември 2025 г. официално беше открит **Консултативният център на Фондация „Независима“ – първа по рода си специализирана услуга в България, насочена изключително към жени със зависимости.** Центърът предлага индивидуални консултации, психосоциална подкрепа, обучения, социална адаптация и развитие на умения за самостоятелен и здравословен живот за жени, борещи се със зависимости.

От септември до декември 2025 г. са направени 10 консултации жени и близки на жени с различни зависимости.

Други реализирани дейности от Фондация „Независима“ през 2025 г.:

➤ **Застъпничество:**

- **Изпратено официално писмо до Парламентарната комисия** с фокус върху разпространението на диазотен оксид и други психоактивни вещества, като специално внимание беше обърнато на уязвимостта на жените, майките и бременните жени със зависимости;
- **Подготвено и изпратено становище до Европейската комисия** с препоръки към бъдещата Стратегия за равенство между половете 2025–2030 г., акцентиращо върху липсата на адекватни услуги за жени със зависимости.
- **Изнасяне на лекция пред студенти от ТУ – Габрово** на тема „Съвременни аспекти на зависимостите и специфични предизвикателства пред жените със зависимости“;
- **Представяна на Фондация „Независима“ в дискуссионна среща** „Ефективни подходи в превенцията и лечението на зависимости“, организирана от ПИЦ, Габрово;
- **Реализирана дарителска кампания**, чрез която са събрани 3 300 лв., предназначени за ремонт и оборудване на Консултативния център;
- **Повишаване на информираността на обществото** по проблемите на жените със зависимост - интервюта в Българското национално радио, участие в подкасти;
- **Национални и международни партньорства:**
 - **Фондацията стана член на Българската платформа на Европейското женско лоби (ЕЖЛ)** и участва активно в нейните инициативи. През 2025 г. „Независима“ се включи като асоцииран партньор в проект на ЕЖЛ, посветен на женското здраве, в рамките на който фондацията ще предоставя експертиза и ще поставя във фокус въпросите, свързани с жените със зависимости. По покана на Европейското женско лоби, през декември 2025 г. представители на Фондацията участваха в специализирано обучение по застъпничество, реализирано в партньорство с асоциация Aurora (Румъния).
 - **Установено е партньорство с Dianova International и румънската организация DePsi**, с фокус върху обмен на добри практики, надграждане на експертизата и бъдещо участие в проекти по програма „Еразъм+“.
 - Фондацията беше поканена да **представи България в международен уебинар, организиран от Dianova International и Световната федерация срещу наркотиците (WFAD)**, на тема: „Първите стъпки на България към травма-информиран, ориентиран към жените подход за възстановяване.“
 - През 2025 г. беше поставено началото на **партньорство с Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА)**, като съвместно с Българската асоциация на специалистите по зависимости (БАСЗ) и НЦОЗА се подготвя национално проучване,

ОБЩИНА  ГАБРОВО

фокусирано върху жените със зависимости, с цел събиране на данни за бъдещо планиране на политики, услуги и обучения.

- Фондация „Независима“ реализира целева дарителска кампания в подкрепа на ДШБ – Севлиево, насочена към надграждане на психосоциалните услуги и грижата за жени, настанени в лечебното заведение.

Повече за дейността на Фондация „Независима“: <https://www.nezavisima.bg/>

7. Групи за взаимопомощ - Анонимни Алкохолици /АА/, Анонимни Наркозависими /АН/ и Ал-Анон

През 2024 г., със съдействието на ОбСНВ и ПИЦ в Габрово се откриха сбирки на АА, АН и Ал-Анон.

Анонимни Алкохолици е общество между мъже и жени от цял свят, които споделят помежду си своя опит, сила и надежда, за да преодолеят техният общ проблем с алкохола и да помогнат на други да се възстановят от алкохолизма. Обществото се гради от дружества – групи. За да се осъществи такава група, е нужно да има поне двама алкохолици, желаещи да се откажат от алкохола. Единственото условие за членство в АА е желанието са се спре пиенето. Няма такси или вноски за участие в групи на АА.

Групи на АА има в 26 градове в България. В Габрово група „Единство“ провежда своите сбирки всяка неделя от 13 ч.

Групите на **Анонимни Наркозависими** следват същите принципи като групите АА. Членовете на Анонимни Наркозависими се учат един от друг как да живеят без наркотици и как да се възстановяват от въздействието на зависимостта в своя живот.

Срещите на групата в Габрово са всеки четвъртък от 19 ч.

Ал-Анон е световна общност, която предлага програма за възстановяване на семействата и приятелите на зависими, независимо дали те осъзнават наличието на проблем или дали търсят помощ. Споделянето на сходни проблеми свързва отделните личности в една връзка, която е защитена от принципа на анонимност. В света съществуват над 24 000 групи на Ал-Анон и близо 1500 групи на Алатийн /за деца на зависими/, които провеждат своите сбирки в 118 държави.

Сбирките в Габрово се провеждат всяка сряда от 19.00 часа.

Екипът на ОбСНВ и ПИЦ подкрепя изцяло дейността на групите за взаимопомощ, съдейства за популяризирането им и насочва и насърчава лицата, имащи нужда от подкрепа, да ги посещават.

Представители на ПИЦ – Габрово взеха участие в информационна среща на АА под надслов "Има изход", която се проведе на 10.04.2025 г. в гр. Казанлък. В нея участваха над 40 специалисти и институции от града и региона – РЗИ - Ст. Загора, ПИЦ – Ямбол, ПИЦ - Ст. Загора, затвора в гр. Ст. Загора, екипи от Община Казанлък и Детска педагогическа стая, психиатричното отделение към МБАЛ - Казанлък, психолози, социални работници и други.

Представители на ОбСНВ/ПИЦ взеха участие в двудневен семинар под надслов „ЗА НАШАТА ОБЩА ЦЕЛ“ в Пловдив на 20 и 21 ноември 2025 г. Представени бяха добри практики от Габрово, свързани с помощта и подкрепата на зависими и техните близки, с популяризирането на групите за взаимопомощ Анонимни Алкохолици и Ал-Анон, с преодоляване на стигмата и предразсъдъците към хората, злоупотребяващи с алкохол и психоактивни вещества.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Лектори на семинара бяха още доц. д-р Соня Тотева - психиатър, председател на УС на Българската асоциация за профилактика на наркомании; д-р Иван Добринов - психиатър, началник на VI мъжко отделение в ДПБ "Д-р Г. Кисъов", гр. Раднево; представители на Сдружение „Човеколюбие“ - гр. Пазарджик.

III. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ

Основните дейности на екипа ОбСНВ и ПИЦ са насочени към превенция употребата на наркотици чрез активното и целенасочено включване на деца и младежи, родители, училищни педагози, психолози, педагогически съветници и други специалисти в дейности за информиране относно рисковете от употреба на психоактивни вещества, развиване на социални умения и компетенции, формиране на нагласи за здравословен начин на живот, повишаване на гражданската активност, както и предлагане на алтернативна ангажираност за свободното време.

1. НАЦИОНАЛНИ ПРЕВАНТИВНИ ПРОГРАМИ

В изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците и Плана за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово, ПИЦ Габрово продължава да работи по изпълнение на дейности в рамките на Националните програми за универсална превенция на употребата на психоактивни вещества - Национална превантивна програма „Кодово име „Живот“, насочена към ученици 5-7 клас и Национална превантивна програма „От връстници за връстници“, обхващаща учениците от 8 до 11 клас. Основна цел на превантивните програми е предотвратяване употребата на психоактивни вещества и утвърждаване на здравословен начин на живот сред подрастващите.

Програмите са разработени от екипи на Националния център по наркомании, съвместно със специалисти от Превантивно-информационните центрове в страната, и са одобрени за прилагане от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката

И двете програми използват предимно интерактивни методи и подходи и са насочени към развиване на социални и личностни умения и формиране на нагласи за живот, свободен от зависимости.

В Националните превантивни програми, освен обучения на ученици, са предвидени и информационни срещи с родители и учители, което е предпоставка за тяхната ефективност и възможност за обхващане на всички заинтересовани страни в процеса на превенция на рисковото поведение на учениците.

Габрово е единствения град в страната, в който двете Национални програми са въведени във всички учебни заведения от учебната 2023/2024 г., в минимум една паралелка.

1.1. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „КОДОВО ИМЕ „ЖИВОТ“

Програмата се провежда за трета поредна година във всички учебни заведения с прогимназиален етап на обучение в Габрово – ОУ „Ран Босилек“, ОУ „Неофит Рилски“, ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Иван Вазов“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, СУ „Райчо Каролов“, СУ „Отец Паисий“ и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Специализираните занятия се осъществяват от педагогически специалисти в съответните училища, преминали обучение от екипа на ПИЦ-Габрово, и от представители на Превантивно-информационния център.

Сред темите, по които се работи в рамките на Националната програма, са „Общуване“, „Самооценка“, „Влияние на средата“, „Електронен свят“, „Чувства и емоции“, „Целеполагане“, „Вземане на решения“, „Рисково поведение“, „Отстояване“, „Справяне с гнева и конфликта“.

През отчетната 2025 година, по НП „Кодово име „Живот“, от екипи на ПИЦ-Габрово са **проведени общо 43 занятия в 11 паралелки**, както следва: четири паралелки 5 клас, три паралелки 6 клас и четири паралелки 7 клас, **като са обхванати общо 227 ученици**.

Училище	Обхванати паралелки	Проведени учебни часове	Брой обхванати ученици	Родителски срещи	Брой обхванати родители	Обучения на учители	Брой обхванати учители
ОУ „Неофит Рилски“	1 – 5а клас	5	26	-	-	-	-
ОУ „Христо Ботев“	3 – 5 клас, 6 клас, 7 клас	15	64	2	14	-	-
ОУ „Иван Вазов“	3 – 5 клас, 6 клас, 7 клас	8	42	1	4	-	-
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“	2 – 6б клас, 7а клас	6	47	-	-	-	-
СУ „Отец Паисий“	1 – 5а клас	5	20	-	-	-	-
ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“	1 – 7а клас	4	28	1	26	1	23

В две от учебните заведения – ОУ „Ран Босилек“ и СУ „Райчо Каролов“ през 2025 г. програмата се реализира изцяло от училищните психолози.

Във всяко училище занятията се провеждат в 3 паралелки /1 паралелка 5 клас, 1 паралелка 6 клас и 1 паралелка 7 клас/, общо 24 паралелки. През отчетния период са **обхванати общо 546 ученици от прогимназиален етап**.

В рамките на програмата, наред със занятията с ученици, екип на ПИЦ-Габрово провежда обучения на педагогически специалисти, както и срещи с родители.

През 2025 г. са **осъществени срещи с родители** на ученици от 5 и 7 клас в ОУ „Христо Ботев“ и в ОУ „Иван Вазов“, както и на ученици от 7 клас в ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“. Дискутираните теми са „Видове психоактивни вещества. Употреба сред учениците в прогимназията“, „Защитни и рискови фактори, свързани с употребата на ПАВ сред подрастващите“ и „Проблеми и ресурси – промяна в гледната точка“.

Повече за програмата и нейната реализация може да намерите в сайта на ОбСНВ и ПИЦ:
<https://prevention.gabrovo.bg/natsionalna-programa-kodovo-ime-zhivot/>

1.2. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ОТ ВРЪСТНИЦИ ЗА ВРЪСТНИЦИ“

Основна цел на програмата е предотвратяване употребата на ПАВ и утвърждаване на здравословен начин на живот, чрез:

- постигане на промяна на нагласите по отношение на собственото здраве и утвърждаване на здравословен начин на живот;
- подпомагане процеса на израстване, формиране на идентичност и намиране на смисъл;
- подкрепа на подрастващите в процеса на взимане на решения и отстояване на натиска на групата;
- трениране на социални умения и умения за насочване на експериментиращи и/или употребяващи връстници;
- насочване към алтернативи на употребата.

Работата по Национална програма „От връстници за връстници“ в ПГТ „Пенчо Семов“ беше отразена в репортаж на БНТ 1 за предаването: Денят започва, 31.03.2025 г. Екип на телевизията засне цял учебен час, воден от екип на ПИЦ-Габрово, съвместно с доброволци и взе интервюта както от младежите, така и от специалистите. Кадри бяха използвани и в предаването по БНТ 2 – Знание.бг:

https://bnt.bg/news/uchenici-i-roditeli-sreshtu-narkoticite-merkite-sreshtu-riskovoto-povedenie-v-gabrovo-v387781-338026news.html?fbclid=IwY2xjawJgdfdleHRuA2FlbQIxMQABHnp3SmCbq1fZdsUrISEgVQG7X6UiK88W4HsSrSs-9kpoKE0e4XUqvPEK07Bf_aem_XghZwmlCAZ006sfTXpFeMQ

Дейностите по програмата са насочени към три целеви групи - ученици от 8 до 11 клас, техните родители и педагогически специалисти.

➤ Работа с ученици

От началото на учебната 2024-2025 година до края на отчетния период, Националната програма „От връстници за връстници“ се реализира в четири от габровските гимназии и средни училища от специалисти от ПИЦ:

- Национална Априловска гимназия – в 8 в, 9 в и 10 в клас;
- ПГТ „Пенчо Семов“ – в 8 а, 9 а, 10 а, 11 а и 11 б клас;
- ПТГ „Д-р Никола Василиади“ – 8 в, 9 а и 10 г клас;
- СУ „Отец Паисий – 10 а клас.

Проведени са общо 55 учебни модула, обхванати са 12 класа, с 239 ученика от 8 до 11 клас.

➤ Работа с доброволци

За подготовката на доброволците от учебните заведения, ПИЦ – Габрово продължава да организира базисни и надграждащи обучения за работа по подхода „Връстници обучават връстници“, с цел практическа подготовка на учениците за реализиране на учебните модули, заложили за изпълнение в програмата. В резултат, във всяко от училищата, които прилагат програмата в гр. Габрово, има обучен доброволчески екип за работа по превенция на употребата на ПАВ.

През 2025 година екипът на ПИЦ – Габрово реализира три изнесени обучения на доброволческите екипи в Младежки център Габрово. **Обхванати са 85 младежи-доброволци,**

ОБЩИНА  ГАБРОВО

които участват в реализиране на дейности по програмата. Темите, по които се проведеха надграждащите обучения на доброволческите екипи са:

- **Ролята на младежите – доброволци в превенция на зависимостите** – проведено на 19 февруари с основна цел: повишаване на капацитета и мотивацията на учениците-доброволци за превантивна дейност, за развиване на социални умения, за усвояване на знания и умения за планиране и реализиране на превантивни инициативи.

- **„Реализиране на превантивна инициатива в училищна среда“** – проведено на 29 май. В резултат от проведеното обучение всеки доброволчески екип реализира превантивна училищна кампания в своето учебно заведение по повод 26 юни – Световен ден за борба с наркоманиите и наркотрафика, както следва:

- **Професионална техническа гимназия „Д-р Никола Василиади“** реализира инициативата под надслов **„Мисля, решавам – себе си изграждам“**, която обедини усилията на ученици-доброволци от училищното самоуправление с изявени спортисти от своето училище, за да предадат силата на личния пример. С креативни послания и ангажираност към важни житейски избори, те създадоха изложба, която обособиха в пространство за размисъл, мотивация и действие. Изложбата, родена от тази инициатива, бе представена и в Младежки център – Габрово и посетена лично от министъра на ММС по време на негова визита в Габрово през месец юли.

- **Професионална гимназия по туризъм „Пенчо Семов“** реализира училищна кампанията във формат на превантивно междучасие в **СТЕМ центъра** на гимназията, по време на което учениците имаха възможност да гледат и дискутират видео клип **„Заедно да кажем НЕ на зависимостите!“** – едно различно послание по идея и с участието на учениците от 8 „а“ клас, специалност **„Икономика и мениджмънт“**, които участваха в Националната програма през учебната година.

- **Доброволческият екип на Национална Априловска гимназия** предизвика своите връстници да се включат в реализираната от тях превантивна училищна кампания **„Изтегли късметче“** с цитат от Арнолд Шварценегер: **„Най-лошото нещо, което може да ти се случи, е да бъдеш като всички останали.“**, който поставиха на плакати по повод Международния ден за борба с наркоманиите и наркотрафика. На входа на училището бе организиран младежки кът с позитивни цитати от известни личности. Ученици, учители и гости на училището имаха възможност да изтеглят свето „късметче“ с вдъхновяващо послание.

- **В СУ „Отец Паисий“**, където доброволците по Национална програма **„От връстници за връстници“** се отличават с творчески подход, свежи идеи и новаторски решения, **бяха поставени ръчно изрисувани плакати с превантивни послания** и красив дизайн, с които украсиха коридорите на училището в последната учебна седмица.

- **„Дискриминация, стереотипи, предразсъдъци и насилие“** – проведено съвместно с доброволци към БМЧК – Габрово на 19 ноември 2025 г.

За повишаване на знанията и мотивацията на доброволците по Национална програма **„От връстници за връстници“**, Дирекция „Превенция“ към Община Варна организира **Национална доброволческа академия „Лято без риск“**, която се проведе в периода **1 – 4 юли във Варна**.

В Академията взеха участие доброволци от всички габровски училища, които участват в програмата. Фокусът на Доброволческата академия бе превенция на употребата на нови наркотични вещества и по-специално на вейп. Чрез интерактивни подходи, презентации и дискусии доброволците имаха възможност да работят по теми, свързани с превенцията сред връстници, като обменят знания и опит в превантивната работа. Участниците анализираха

ОБЩИНА  ГАБРОВО

причините, последиците и алтернативите на употребата на популярните сред младите хора нови синтетични психоактивни вещества. Обсъдена бе ролята на социалните мрежи в превенцията на употребата, както и ползите от информационните кампании в училище и законовата рамка по отношение на новите наркотици.

Вдъхновяващ финал на обучителните модули постави лицето на кампанията „Не сте сами“ – началникът на отдел „Борба с наркотрафика“ в Агенция „Митници“ Стефан Бакалов и неговият екип. Те запознаха участниците с актуалните тенденции по отношение на пазара на нови наркотици и поздравиха участниците за благородната кауза, която ги обединява.

➤ **Работа с педагогически специалисти**

Екипът на ПИЦ оказва редовна методическа подкрепа на педагогическите специалисти и се организират работни срещи за проследяване на напредъка по изпълнение на програмата.

ПГТ „Пенчо Семов“ се отличава като единственото училище, което през 2025 година организира поредно обучение за педагогическите специалисти от гимназията в рамките на програмата. „Новите психоактивни вещества и ефективните методи на превенция“ бе темата на проведеното обучение, по време на което педагозите имат възможност да споделят казуси и впечатления от практиката си и да получават методическа подкрепа от екипа на ПИЦ-Габрово.

➤ **Работа с родители**

През 2025 година в Национална Априловска гимназия, ПГТ „Пенчо Семов“ и ПТГ „Д-р Никола Василиади“ бяха организирани по две родителски срещи, насочени към всички родители на ученици от 8 до 11 клас. Срещите се организират от учебните заведения, а лектори са специалисти от ПИЦ – Габрово. Темите, на които се разговаря с родителите, са свързани с актуалните тенденции по отношение на употребата на психоактивни вещества, ролята на семейството и защитни фактори от семейната среда, ефективно общуване с пораснали деца.

Обхванати са общо 94 родители.

Обобщена информация за реализираните дейности през 2025 година:

Брой обхванати училища - 4	Обхванат и класове	Проведен и учебни часове	Брой обхванати ученици	Родителски срещи	Брой обхванат и родители	Обучени на учители	Брой обхванати учители	Брой обучени доброволци
НАГ	3 – 8 ^Г , 9 ^Г и 10 ^Г клас	10	51	2	30	-	0	15
ПГТ „П.Семов“	6 – 8 ^А , 9 ^А , 10 ^А , 11 ^А , 11 ^В	30	123	2	42	1	25	25
ПТГ „Д-р Н. Василиади“	3 – 8 ^В , 9 ^А , 10 ^Г	10	49	2	22	-	0	25
СУ „Отец Паисий“	1 – 10 ^А	5	16	-	0	-	0	20

Повече за програмата и нейната реализация може да намерите в сайта на ОбСНВ и ПИЦ:

<https://prevention.gabrovo.bg/natsionalna-programa-ot-vrastnitsi-za-vrastnitsi/>

2. ОБЩИНСКИ ПРЕВАНТИВНИ ПРОГРАМИ

2.1. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ИНФОРМИРАНИЯТ ИЗБОР“

Основна задача на ОБСНВ и ПИЦ е да търсят подходящи, атрактивни и иновативни форми и методи, с които да информират за опасностите от употребата на наркотични вещества, да развиват личностните и социални умения на подрастващите, да формират нагласи за здравословен начин на живот и предлагат позитивни алтернативни на рисковото поведение.

В дейността си сред младите хора специалистите от ОБСНВ и ПИЦ се основават на принципите на позитивната превенция, концентрираща се върху засилване на протективните фактори, откриване на потенциала на личността и развиване на позитивните житейски умения у децата и младежите, както и откриване и подпомагане на резервите и потенциала на семейната и училищна среда.

Основавайки се на посочените принципи и подходи, ОБСНВ и ПИЦ имат разработена мултимодулна превантивна програма „Информираният избор“, с основна цел ограничаване на проблема с употребата и злоупотребата с наркотични вещества и рисковото поведение сред младите хора.

Целеви групи по програмата са ученици 1-12 клас, родители и училищни специалисти.

➤ Работа с ученици

През 2025 година са проведени 36 учебни часа, обхванати са 45 паралелки и 878 ученика: НУ „Васил Левски“ – 7 часа; ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ – 9 часа; ПТГ „Д-р Никола Василиади“ – 7 часа; ПГТ „Пенчо Семов“ – 7 часа; ОУ „Неофит Рилски“ – 1 час; ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – 1 час; СУ Отец Паисий“ – 1 час. В ОУ „Стефан Пешев“- Севлиево са проведени два учебни часа със седмокласници, един тренинг с всички ученици от ПГТМ – Градница и един тренинг с ученици от ОУ „Св. Св. Кирил и Методи“-с. Душево. Един тренинг е проведен с ученици от 8 и 9 клас на СУ "Максим Райкович"- град Дряново.

Реализирани теми:

1 – 4 клас: „Екрани“; „Решаване на конфликти“; „Мечти и таланти“.

5 – 7 клас: „Митове и факти за вейп и снус“, „Просто кажи „Не“ – беседа по клипове, част от кампания на МОН, „Купих го от магазина – видове легални наркотици“.

8 – 12 клас: „Митове и факти за наркотиците – канабис, дизайнерски наркотици, райски газ и вейпинг“, „Пътят на зависимостта“, „Рискови ситуации, емоции и поведения“, „Емоции и чувства“, „Гейминг и хазарт“, съвместни часове със служители от сектор „Пътна полиция“ към ОДМВР за превенция на рисковото шофиране преди абитуриентските балове и др.

➤ Работа с родители

В периода януари-март 2025 г. екип на ПИЦ – Габрово, по предложение и със съдействието на РУО – Габрово, проведе **информационно-дискусийни родителски срещи на тема „Рискови поведения в юношеството“** във всички учебни заведения в Габрово.

Целта на срещите бе да се повиши информираността на родителите относно актуални рискови тенденции в поведението на деца и младежи – хранителни разстройства, самонаранявания, употреба на различни медикаменти и психоактивни вещества, хазарт, екранна зависимост – социални мрежи, компютърни игри, „darknet“, тормоз, насилие и т.н.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Родителите се запознаха с особеностите на юношеската възраст, признаците, по които могат да забележат различни рискови поведения, как могат да бъдат намалени рисковите и засилени протективните фактори за тези поведения, както и действията, които следва да се предприемат при съмнение или наличие на проблем.

В срещите **взеха участие над 250 родители** на ученици от 5 до 12 клас.

2.2. ЛИДЕРСКА МЛАДЕЖКА ПРОГРАМА НА ОБСНВ И ПИЦ

Лидерската програма е одобрена за реализиране от Национален център по обществено здраве и анализи – София и Министерство на образованието и науката, като отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества.

Съвременните изследвания категорично посочват, че превенцията от връстници е най-ефикасният подход при осъществяване на превантивните програми. В тийнейджърска възраст обикновено младежите са на етап в емоционалното си развитие, в който изживяват криза на доверието към възрастните /в т.ч. и родителите/ и започват да търсят идентификация в групите от връстници. Поведението и нормативните убеждения на връстниците стават за подрастващите много по-достоверни и атрактивни като модел за собственото поведение.

Основна цел на Лидерската програма е създаване на обучен и мотивиран екип от младежки лидери – доброволци към ПИЦ-Габрово, които да помагат на други млади хора в усвояването на знания, развиването на умения и формирането на нагласи за здравословни решения и поведенчески избори, чрез организирани или неформални дейности за превенция на наркоманиите в училищна и извънучилищна среда.

Повече за програмата: <https://prevention.gabrovo.bg/liderska-programa/>

През 2025 година в Лидерската програма участие са взели 18 младежи-доброволци, които са участвали при реализиране на: „Ваканция, здравей! Да играем безопасно!“, „Заедно извън час“, Карнавал Габрово, младежки обмен с ученици от БНУ „Грите чешми“ с. Извоареле, Румъния, обучения на ученици по подхода „връстници обучават връстници“ и публични превантивни кампании, организирани от ПИЦ-Габрово.

➤ **Радослав Иванов – доброволец към ПИЦ – Габрово и ученик в ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, беше одобрен за официален делегат на Младежкия форум за превенция на употребата и разпространението на наркотични вещества, организиран ежегодно във Виена от Младежката инициатива на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) – признание за високото ниво на ангажираност, информираност и активна гражданска позиция на целия доброволчески екип към ПИЦ – Габрово.**

Събитието се проведе в сградата на Виенския интернационален център в периода 10 – 12 март. Форумът събира млади хора, номинирани от държавите-членки и активни в областта на превенцията на употребата на наркотици и овластяването на младежите от цял свят. Целта е да се позволи на младите лидери да обменят идеи, визии и различни гледни точки за това как по-добре да защитят здравето и благосъстоянието на своите връстници и да им се даде възможност да предадат своето общо послание на политиците на глобално ниво.

Радослав имаше възможността да се включи в дискусиите с експерти от UNODC и да сподели опита си в работата по превенция в Габрово. През тридневния форум той взе участие в интерактивни сесии, базирани на Международните стандарти за превенция на употребата на наркотици на UNODC и Световната здравна организация (WHO). Младежите изследваха

ОБЩИНА ГАБРОВО

научните основи на разстройствата, свързани с употребата на вещества, анализираха рискови и защитни фактори и обсъждаха как техният опит в превенцията може да се адаптира към доказано ефективни практики.

Кулминацията на форума беше представянето на Youth Statement – съвместна декларация на младите участници, отправена лично от тях пред световните лидери по време на пленарна сесия на 68-ата Комисия по наркотични вещества CND.

<https://www.unodc.org/unodc/en/prevention/youth-initiative/youth-forum-2025.html>

Участието на Радослав Иванов и представител на ОБСНВ и ПИЦ – Габрово беше отразено от местните медии, в предаването „Часът на Габрово“ по радио Бумеранг, и в предаването на БНТ 2 „Знание.БГ“, за което екипът получи покана за гостуване в студиото на националната медия: <https://www.facebook.com/100063573111401/videos/1635337093760566>

Пълна информация за участието на Радослав в Младежката инициатива на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (UNODC) може да намерите тук: <https://prevention.gabrovo.bg/gabrovetsat-radoslav-ivanov-delegat-na-mezhdunarodnia-mladezhki-forum-na-unodc2025/>

➤ **Олеся Янева, дългогодишен доброволец към ПИЦ-Габрово, а понастоящем магистър по Защита на основните права към Софийски университет „Св. Климент Охридски“,** получи подкрепата на Община Габрово за **участие по програма Еразъм + и Европейския Корпус за Солидарност.** След няколко кръга на подбор, тя беше одобрена и имаше възможност да продължи своята доброволческа дейност за няколко седмици в неправителствената организация „Ромски Национален Съвет“ в Загреб, Хърватия. Организацията се занимава с правата на малцинствата и социални кампании насочени в посоката на защита на човешките права. След завръщането си в страната, Олеся сподели своя опит с останалите доброволци и вдъхнови с личния си пример.

<https://prevention.gabrovo.bg/ot-dobrovolstvane-v-gabrovo-do-zagreb/>

➤ В периода 18–19 октомври 2025 г. в Даскаловата къща, с. Червена локва, се проведе **двудневно обучение на тема „Закрила, равнопоставеност и включване“.** В него участваха 12 младежи от Габрово и областта, сред които и доброволци към Превантивно-информационния център към Община Габрово.

Целта на обучението беше запознаване на участниците с подхода PGI, насочен към превенция на насилие, дискриминация и социално изключване, както и към осигуряване на равен и безопасен достъп до ресурси и подкрепа за уязвими групи.

Обучението се проведе в интерактивен формат по метода „връстници обучават връстници“, с водещи Дияна Найденова и Илиян Якимов – млади доброволци от Българския Младежки Червен кръст, преминали национално сертифицирано обучение. В рамките на дейността участниците придобиха знания за основните принципи на Червения кръст/Червения полумесец и развиха умения за екипна работа, критично мислене и уважение към многообразието.

<https://prevention.gabrovo.bg/zakrila-ravnopostavenost-i-vklyuchvane/>

➤ В края на годината, по повод Международния ден на доброволеца – 5 декември, **Радослав Иванов беше номиниран и отличен с индивидуална награда в категория „Изявен млад доброволец“ в националния конкурс на Министерство на младежта и спорта „Мисията доброволец (HE)възможна“ – заслужено признание за неговия личен принос и**

ОБЩИНА ГАБРОВО

каузата на доброволческата дейност на младежите в сферата на превенцията на употребата на психоактивни вещества.

<https://prevention.gabrovo.bg/radoslav-ivanov-dobrovolets-na-prevantivno-informatsionen-tsentar-gabrovo-s-nagrada-za-dobrovolchestvo-ot-ministerstvoto-na-mladezhata-i-sporta/>

➤ **Мария Димитрова и Дияна Найденова доброволци към ПИЦ – Габрово** и ученички от Национална Априловска гимназия, получиха признание от ИМКА – Габрово за реализираната от тях ученическа превантивна кампания „Изтегли си късметче“ на празнична церемония по повод Деня на доброволеца. Училищната кампания, реализирана по идея на двете момичета, бе дадена за пример за креативност, инициативност и ефективен младежки подход в превенцията на зависимости - "от връстници за връстници".

➤ Доброволците към ПИЦ-Габрово взеха участие в празнично събитие, което се организира от Младежки център Габрово по повод 5 декември. Млади хора, които през годината са взели участие в младежки дейности и доброволчески активности отпразнуваха заедно този специален ден, създадоха нови приятелства и си припомниха весели истории от изминалата година. Събитието е пример за алтернатива на рисковото поведение и показва, че младите хора в Габрово могат да се обединяват, да бъдат пример за подражание и вдъхновение за подрастващите.

2.3. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ПРИЕМИ МЕ НА СЕЛО“

През 2025 г. инициативата на Община Габрово „Приеми ме на село“ бе реализирана за дванайсета поредна година. Основните ѝ цели са:

- Съхраняване и популяризиране на живото българско културно наследство – традиции, обичаи, фолклор, занаяти и ценности, чрез предаване на знания и опит от възрастното на младото поколение, в автентична среда;
- Облагородяване на малки населени места чрез доброволен труд.

Дейностите, които се осъществяват в рамките на „Приеми ме на село“, са в няколко направления: Кулинарно наследство; Фолклорни традиции; Традиционни занаяти; Селски бит и Доброволчески труд за облагородяване на селата.

През 2025 г. бяха осъществени следните формати на програмата:

2.3.1. „Приеми ме на село – Завръщане“ с участието на деца и младежи от българската общност в Румъния.

- 4-10 юли – с участие на младежи от българската общност в Букурещ и младежи от Габрово;
- 1-7 август - с участие на младежи от българската общност в с. Извоареле и младежи от Габрово.

„Приеми ме на село – Завръщане“ даде възможност на младежи от Габрово и от Българските неделни училища в Букурещ и село Извоареле, Румъния, да бъдат заедно и в продължение на една седмица да се запознаят с традиционната българска култура, съхранена в габровските села.

Участниците гостуваха в селата Гергини, Гарван, Новаковци, Донино и Съботковци, където представители на местната читалищна общност предложиха на младежите наситена с разнообразни срещи, дейности и преживявания програма. Младежите посетиха и „Иглика килим фест“, РЕМО „Етъра“, Соколски манастир.

ОБЩИНА ГАБРОВО

Освен запознаването с българските традиции, фолклор и занаяти, младежите имаха възможността да посетят ПМГ "Акад. Иван Гюзелев", Интерактивния музей на индустрията, високотехнологичната лаборатория на Технически университет – Габрово, Музей "Дом на хумора и сатирата" и Център за съвременно изкуство "Кристо и Жан Клод", където се включиха в арт работилница "Изкуството променя пространството".

През 2025 г. в „Приеми ме на село – Завръщане“ се включиха 55 младежи.

По време на гостуването на децата и младежите, живеещи в Румъния, кметът на Габрово получи благодарствено писмо от Н. Пр. Радко Влайков - извънреден и пълномощен посланик на Република България в Румъния за възможността учениците от българските неделни училища да се докоснат до автентичните български традиции и обичаи и да се потопят в неповторимата атмосфера на нашия бит.

Според посланик Радко Влайков „Приеми ме на село“ е „възможно най-доброто посрещане и пример за изконните български гостоприемство, трудолюбие и патриотизъм за всеки, който за пръв път се докосва до България“.

Благодарение на сътрудничеството с Посолството на Република България в Румъния в реализиране на инициативата „Приеми ме на село“, представител на ОбСНВ/ПИЦ, заедно с кмета на Община Габрово г-жа Таня Христова получи покана и присъстваха на откриването на учебната година в Българското неделно училище „Йордан Йовков“ в Букурещ. По време на посещението бяха обсъдени и други съвместни бъдещи проекти в областта на културата, екологията, образованието и младежките дейности.

2.3.2. „Приеми ме на село – Възраждане“

Форматът „Приеми ме на село – Възраждане“ стартира за първи път през 2021 г. В него се включват младежи над 18 години от цялата страна и участват активно в ремонтни дейности на обществени сгради, спирки, детски площадки; почистват тревни площи, гробищни паркове, възстановяват селски чешми, кладенци и други.

През 2025 г. „Приеми ме на село – Възраждане“ се реализира за четвърта година.

В рамките на 4 дни – от 4-ти до 7-ми август село Новаковци бе домакин на този формат, в който се **включиха 12 участници** – 6 младежи от страната и 6 младежи от Фондация „Общност в помощ на зависимите“.

Участниците ремонтираха, подновиха и боядисаха спирката, детската площадка, кътовете за отдих и чешмата в селото.

Повече за програма „Приеми ме на село“ може да намерите на сайта: <https://www.priemimenaselo.eu/> и тук: <https://prevention.gabrovo.bg/priemi-me-na-selo/>

2.4. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „МАТИК“

От м. ноември 2022 г. стартираха дейности по Програма за превенция на рисковото поведение, развиваща емоционалната интелигентност, личните и социални умения на младите хора, както и тяхната креативност и творчески заложби, наречена „МАТИК – Младежко Ателие за Творчество И Креативност“.

Превантивна програма „МАТИК“ има за цел да стимулира творческия потенциал на подрастващите; да открива и стимулира положителните им качества; да развива лидерски умения и умения за работа в екип. Програмата способства за намаляване на тревожността и стреса и повишаване на увереността на децата и младежите.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Програма „МАТИК“ включва дейности в три модула: Арт ателие, Фотоателие, Кино работилница.

Целева група по програмата са ученици от 5 до 7 клас.

През учебните 2024/2025 г. и 2025/2026 г. програма „МАТИК“ се реализира в 5 клас на СУ „Отец Паисий“. Проведени са 7 тематични занятия по модул Арт ателие - изработване на кутия на благодарността; „Кой искам да бъда зад маската?“; „Изиграй поговорката/филма“; ръчно изработени подаръци за випуск 2025 г. и др.

2.5. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ЗДРАВЕЙКО“

Разработената от ОБСНВ и ПИЦ превантивна програма „Здравейко“ е насочена към деца от I до IV клас. Тя е получила Съгласие за осъществяване на програма за превенция на употребата на наркотични вещества с Рег.№ 222/18.04.2018 г., в съответствие с Наредба № 6 от 11.04.2014 г, издадено от Министерство на образованието и Министерство на здравеопазването.

Основна цел на програмата е стимулиране на здравословния начин на живот сред подрастващите, развиване на личностни и социални умения и формиране на здравна култура.

„Здравейко“ акцентира върху компонентите на здравословния начин на живот, включващи дневен режим, лична хигиена, здравословно хранене, спорт и туризъм, двигателна култура, запознаване с рисковете от различни зависимости – компютърни игри, телевизия, употреба на алкохол, цигари, наркотични вещества.

През 2025 г., в рамките на програмата, са реализирани следните дейности:

- Проведени са 13 занятия с ученици от 3а клас на СУ „Отец Паисий“ по време на следобедните занимания. **Обхванати са 29 ученици.**
- По време на Летните занимания през м. юни са проведени 5 занятия в 5 учебни заведения с ученици от I до IV клас. **Обхванати са 105 ученици.**

Повече за превантивна програма „Здравейко“ може да намерите тук:
<https://prevention.gabrovo.bg/zdraveyko/>

2.6. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „АКТИВНИ РОДИТЕЛИ“

Превантивна програма „Активни родители“ на ПИЦ – Габрово е одобрена за реализиране от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката, като отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества, както и на европейските стандарти за качество на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании.

Основната цел на програмата „Активни родители“ е ограничаване на употребата на психоактивни вещества от подрастващи и младежи и намаляване на щетите от вече възникнала употреба чрез активно включване на родителите в превантивния процес.

Дейността на ОБСНВ и ПИЦ се основава на принципите на позитивната превенция, акцентирайки върху засилването на защитните фактори, един от които е пълноценната връзка между родител и дете. В процеса на работа с родители, специалистите от ОБСНВ и ПИЦ отчитат нуждата и интересът на родителите от адекватна и актуална информация и подкрепа по въпросите на възпитанието и предпазването на децата от рискови поведения.

Благодарение на проведените родителски срещи по Националните програми за превенция и информационно-дискусионните срещи през януари-март, част от родителите потърсиха допълнителна компетентна подкрепа в процеса на възпитанието на децата си. По този повод, към ПИЦ се сформира клуб „Активни родители“. В него родители, които имат

ОБЩИНА  ГАБРОВО

притеснения относно възпитанието на децата си, имат възможност да получат нова информация, съвет и подкрепата на групата, за да обогатяват средствата си за осъществяване на добра връзка с децата.

Една от срещите на клуба бе изнесена, в местността Градище, като родителите имаха възможност да бъдат с децата си. Включилите се на място деца създадоха нови приятелства помежду си и се забавляваха с различни игри и активности на открито, а родителите участваха в неформален разговор, който плавно премина в дискусия за споделяне на опит, мнения, чувства, въпроси.

На една от своите сбирки Родителския клуб покани за участие г-жа Стефка Василева, председател на Управителния съвет на ЖБД „Майчина грижа“. Г-жа Василева представи дългогодишната история на дружеството и бе заявено желание **сътрудничество между клуб „Активни родители“ и ЖБД „Майчина грижа“**.

През м. октомври клуб „Активни родители“ се включи в **благотворителната кампания на ЖБД „Майчина грижа“**. Ръчно приготвените бонбони, сладки и соленки бяха дарени на ЖБД „Майчина грижа“ за ежегодния благотворителен базар на Петковден, в подкрепа на каузата за набиране на средства за стипендии на талантиливи деца.

В края на м. ноември майки от клуба, заедно със своите деца, се включиха в кулинарна работилница за приготвяне на Коледни сладки.

Под ръководството на специалисти от ПИЦ през 2025 г. се осъществиха 12 срещи на клуба в периода февруари до декември 2025 г, в които участваха 15 майки и 8 деца.

Повече за програма „Активни родители“: <https://prevention.gabrovo.bg/aktivni-roditeli/>

3. ОБУЧИТЕЛНА ДЕЙНОСТ НА ОБСНВ и ПИЦ – ГАБРОВО НА ОБЛАСТНО НИВО

Съгласно чл. 15, ал. 6 от Закона за контрол върху наркотични вещества и прекурсори Общинските съвети по наркотични вещества и прекурсори и Превантивни-информационните центрове следва да извършват методическа и превантивни дейности в общините, които не са областни центрове.

На областно ниво през 2025 г. ОБСНВ и ПИЦ – Габрово са реализирали следните дейности:

3.1. Обучения за въвеждане на Националните програми за превенция в гр. Севлиево

По инициатива на неправителствения сектор в Севлиево, през 2025 г. стартира подготовката за въвеждане на двете Национални програми за превенция във всички училища на територията на град Севлиево. Екипът на Превантивно-информационен център по зависимости - Габрово пое ангажимент да проведе отново обучения на педагози и доброволчески екипи и да оказва методическа подкрепа за реализирането на програмите. През 2025 г. ОБСНВ и ПИЦ осъществиха следните дейности, свързани с въвеждането на Националните програми в град Севлиево:

➤ На 27 февруари екип от ОБСНВ и ПИЦ представи подробно Национална програма „Кодово име „Живот“ и Национална програма „От връстници за връстници“ пред училищни ръководства, родители, представители на НПО и бизнес от Севлиево. В срещата участваха още началникът на РУО – Габрово г-н Георги Маринов, както и г-жа Даниел Маринова – заместник областен управител. Акцент беше поставен върху добрите практики и резултатите от пилотното въвеждане на програмите във всички училища в град Габрово. ПИЦ - Габрово се ангажира да

ОБЩИНА  ГАБРОВО

обучи училищни екипи от психолози и педагози, които да започнат прилагането на двете програми в училищата в Севлиево през учебната 2025/2026 г.

➤ На 5 юни бе проведена координационна среща с представители на училищата в Севлиево, които отговарят за прилагане на Националните програми.

➤ На 11 септември екип на ПИЦ проведе еднодневно обучение за прилагане на двете Национални програми на училищни педагози и психолози от Севлиево. В обучението участваха представители на: ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Стефан Пешев“, СУ „Васил Левски“ – Севлиево, ПГМЕТ „Ген. Иван Бъчваров“ – Севлиево и ПГ „Марин Попов“ – Севлиево. Участниците се запознаха с механизмите за администриране и управление на програмите, тематичните модули и планираните занятия. Бяха обсъдени възможните предизвикателства и ресурсите на училищните екипи от психолози и педагози, които ще прилагат програмите през новата учебна година.

➤ На 25 ноември представители на ПИЦ проведоха еднодневно обучение на ученически доброволчески екипи от 3 севлиеви училища за работа по програма „От връстници за връстници“ - СУ „Васил Левски“ – Севлиево, ПГ „Марин Попов“ – Севлиево и ПГМЕТ „Ген. Иван Бъчваров“ – Севлиево. Обученията бяха насочени към изграждане на умения за работа по подхода „връстници обучават връстници“, повишаване на информираността и активната роля на учениците в превантивния процес.

Дейностите, реализирани през 2025 година от ПИЦ - Габрово, създадоха необходимата организационна, експертна и обществена основа за ефективното въвеждане на националните програми за превенция на зависимостите в училищата на град Севлиево. Изграденото партньорство между институциите и гражданския сектор гарантира устойчивост и приемственост на предприетите мерки през учебната 2025/2026 година.

3.2. Обучения на ученици от област Габрово

➤ В периода 22-24 април, по инициатива на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към Община Севлиево, екип на ПИЦ – Габрово проведе поредица тематични тренинги по подхода "Връстници обучават връстници" с представители на ученическите съвети и клубове от четири училища в община Севлиево. Над 80 младежи от СУ "Васил Левски" - Севлиево, ПГМЕТ "Ген. Иван Бъчваров" гр. Севлиево, ПГ „Марин Попов“ и ПГМТ - Градница се включиха в надграждащо обучение за превенция на рисковото поведение и на употреба на психоактивни вещества сред подрастващите. Участниците работиха по две важни теми: „Рисковото поведение – цели и алтернативи. Гейминг и хазарт“ и „Митове и факти за наркотиците“. Уроците са разработени и адаптирани за представяне от младежите – в ролята им на обучители, пред техните съученици.

➤ На 22 май, по покана на училищното ръководство на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Душево, общ. Севлиево, екип на Превантивно-информационен център по зависимости-Габрово проведе среща с възпитаници на местното училище на тема „Младите хора и рисковото поведение – причини, цели, алтернативи“.

➤ В ОУ „Стефан Пешев“ - Севлиево са проведени два учебни часа със седмокласници.

➤ Проведен е тренинг на тема „Митове и факти за наркотиците“ с всички ученици от ПГТМ – Градница, община Севлиево.

➤ На 2 юни, представители на ПИЦ проведоха обучение на тема "Митове и факти за наркотиците" с ученици от 8 и 9 клас на СУ "Максим Райкович"- град Дряново. „Не си модерен, ако си зависим“ бе мотото на превантивна кампания, която училището проведе по повод Световния ден без тютюнев дим – 31 май. Представителите на ПИЦ се включиха и като жури

за оценка на литературни творби, участващи в тематичен конкурс за ученическо есе, посветено на здравословния начин на живот.

3.3. Други обучения на педагози от област Габрово

➤ На 25 март, по покана на ръководството на СУ "Васил Левски" - Севлиево, представители на Превантивно-информационен център - Габрово проведоха обучение на целия педагогически състав по теми, свързани с актуалните тенденции в употребата на психоактивни вещества сред подрастващите и стъпки, които могат да предприемат педагозите при съмнения за употреба на рискови вещества от ученици. Обсъдени бяха и възможностите за въвеждане на превантивни програми в училищна среда.

➤ На 25 април, по покана на РУО – Габрово, представители на Превантивно-информационен център - Габрово проведоха обучение на тема "Ефективната превенция", с участието на всички директори от учебните заведения в област Габрово. Присъстващите се запознаха с ефективните превантивни методи и подходи, като чрез казуси и ролеви игри бе откроена разликата между дефанзивната и позитивна превенция.

3.4. Обучение на младежки работници от страната

Екип на Превантивно-информационен център проведе специализирано обучение на младежки работници на тема „**Ефективни подходи за реализиране на превантивни дейности и инициативи, насочени към младежи с рисково поведение – употреба на психоактивни вещества или други форми на поведенчески зависимости**“. В обучението се включиха близо 30 участници от различни региони на страната - участници в национална среща за обмен на опит и добри в Младежки център – Габрово.

Обучението бе структурирано в два основни модула – теоретичен и практически, които осигуриха на участниците цялостен поглед върху темата и конкретни инструменти за работа с подрастващи и младежи. Специалистите от ПИЦ – Габрово демонстрираха разнообразни интерактивни методи, насочени към ранното разпознаване на рискови поведения и подкрепата на младите хора в трудни ситуации.

<https://prevention.gabrovo.bg/obuchenie-za-preventsia-na-zavisimosti-sabra-mladezhki-rabotnitsi-ot-stranata/>

3.5. Обучение на екипа на ЦНСТМБУ – Габрово

Представител на Превантивно-информационния център проведе специализирано обучение в Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания (ЦНСТМБУ) – гр. Габрово, на тема: „Актуални рискови тенденции сред младежите“.

Обучението се реализира по покана на ръководителя на Центъра, с цел повишаване капацитета на социалните работници и специалистите в услугата за разпознаване на признаци на рисково поведение при младежите и своевременно насочване към необходимата психологическа подкрепа.

В рамките на срещата бяха обсъдени особеностите на детското развитие през юношеската възраст, промените в потребностите на младите хора, както и затрудненията в процеса на израстване, с които част от децата се сблъскват. Акцент бе поставен върху факторите и причините, които могат да доведат до рискови поведения, както и върху адекватните реакции и възможните подходи за подкрепа на младежите в такива ситуации.

По време на обучението бе подчертана необходимостта от регулярни психологически обучения и супервизии за социалните работници, които работят пряко с деца и младежи в риск.

ОБЩИНА ГАБРОВО

Беше изведено, че повишаването на психологическата компетентност на специалистите е ключов фактор за ранното разпознаване на емоционални затруднения, превенцията на рискови поведения и предотвратяването на професионалното прегаряне.

Особен интерес и активна дискусия предизвика темата за употребата на нови психоактивни вещества, т.нар. „дизайнерски“ наркотици, като бяха разгледани рисковете и предизвикателствата, свързани с тяхното разпространение сред младите хора. Подробно бяха изследвани причините и различните форми на самонараняващо се поведение при подрастващите.

4. КАМПАНИИ

4.1. КАМПАНИЯ ПО ПОВОД 26 ЮНИ – СВЕТОВЕН ДЕН ЗА БОРБА С НАРКОМАНИИТЕ И НАРКОТРАФИКА

В рамките на кампанията, през 2025 г. са осъществени следните дейности под мотото „Силата е в избора“:

➤ Велопоход „С колело за добро“

На 22 юни ОбСНВ и ПИЦ организираха велопоход „С колело за добро“ за любители-колхозци. Събитието се осъществява в партньорство с ОДМВР-Габрово за пета поредна година и традиционно привлича десетки любители на колхозенето от различни възрасти.

Над 150 участници – деца и родители, младежи и активни хора в зряла възраст, се включиха във велопохода, за да преживеят емоцията от споделеното спортуване в името на общата кауза - отговорен личен избор и насърчаване на здравословния начин на живот.

След приключване на похода, десет от участниците с най-голям късмет спечелиха специални награди от традиционната томбола, осигурена от организаторите, а други четирима си тръгнаха с награди, предоставени от фондация „Общност в помощ на зависимите“.

➤ Дискусийна среща „Ефективни подходи в превенцията и лечението на зависимости“

ОбСНВ и ПИЦ – Габрово, в партньорство с фондация „За живота“ и фондация „Независима“, организираха дискусийна среща на тема „Ефективни подходи в превенцията и терапията на зависимости“.

Събитието бе част от инициативите по повод Международен ден за борба с наркоманиите и наркотрафика – 26 юни, и бе насочено както към специалисти – психолози, педагогически и медицински специалисти, социални работници, обществени възпитатели, така и към родители, близки на зависими, и към всички заинтересовани и имащи отношение към темата за зависимостите.

По време на срещата бяха представени различни ефективни модели за превенция и лечение на зависимости, практически насоки от терапевтичната практика, както и информация за дейността на групите за взаимопомощ Ал-Анон, АА и АН, които функционират на територията на Габрово и към които биха могли да бъдат насочвани хора с необходимост от подкрепа.

Гост-лектори на събитието бяха: Сирма Георгиева – когнитивно-поведенчески терапевт, специалист по зависимости, психотерапевт, председател на Българска асоциация на специалистите по зависимости и съосновател на фондация „Независима“; Милена Петрова – ръководител на ЦЛЗ „Свети Йоан Рилски“ – гр. Варна, с дългогодишен опит в рехабилитацията и превенцията на зависимости; Тодор Желязков – експерт с богат практически опит в

ОБЩИНА  ГАБРОВО

индивидуалната работа със зависими и техните близки, съосновател на ЦЛЗ „Свети Йоан Рилски“ – гр. Варна, и Ивелина Минчева – председател на фондация „Независима“.

Отбелязано бе, че групите за взаимопомощ са структурирани изцяло по модела на 12-стъпковите програми за взаимна подкрепа на зависими и техните близки, което ги определя като високо ефективни. Участието в сбирките е безплатно и лесно достъпно, а фактът, че в Габрово функционират три групи за взаимопомощ е от изключителна важност за всички, които се нуждаят от помощ в името на основната цел – живот без зависимости.

Представена бе и полезна информация за спецификата при терапията на жени, страдащи от зависимости, с особено внимание към бременните жени и майките с деца, които са силно уязвими – сегмент от дейностите, свързани с лечението на зависими, който предстои да бъде разработен и реализиран от фондация „Независима“.

➤ **Ден на отворените врати в ПИЦ, част от национална кампания „Превенцията има лице“.**

По инициатива на Министерство на здравеопазването, в Световния ден за борба с наркоманиите и наркотрафика, Превантивно-информационните центрове в цялата страна организираха Ден на отворени врати – за всички, които искат да научат повече за дейността на Центъра и да се запознаят с екипа му. В ПИЦ – Габрово гостуваха участниците в нерезидентната услуга за психосоциална рехабилитация на Фондация „Общност в помощ на зависимите“, които се запознаха с дейността на ПИЦ и съвместните дейности, които се реализират в подкрепа на тяхната ресоциализация.

<https://prevention.gabrovo.bg/26-yuni/>

4.2. КАМПАНИЯ ПО ПОВОД МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН ЗА БЕЗОПАСЕН ИНТЕРНЕТ

На 11 февруари 2025 година, за двадесета и втора поредна година, бе отбелязан Международният ден за безопасен интернет. Началото е поставено през 2004 г. като инициатива на ЕС, към която България – чрез националния Център за безопасен интернет – SafeNet.bg, се присъединява през 2007 г.

Всяка година, с провеждане на различни кампании и инициативи, се цели повишаване на информираността относно рисковете, които крие „животът“ във виртуалното пространство – онлайн тормоз, финансови престъпления, сексуални посегателства, както и опасности, свързани с формиране на различни зависими поведения – хазарт, екранна зависимост, нелегална търговия на изделия, съдържащи психоактивни вещества и др. Всички те оказват пагубно влияние върху психичното здраве, а най-уязвими са децата и младежите.

За да бъде привлечено вниманието на младите хора върху необходимостта от разумно, отговорно и осъзнато пребиваване във виртуалния свят, през 2025 г. ОбСНВ и ПИЦ-Габрово отбелязаха Деня за безопасен интернет чрез провеждането на широка **кампания под надслов „Мозъкът не подлежи на рециклиране. Пази оригинала!“**.

С партньорството на фирма „Си Вендинг Спот“ – гр. Габрово 50 000 чаши за еднократна употреба, брандирани със слогана на кампанията, бяха заредени в над 100 вендинг-машини за топли напитки, ситуирани на места, привлекателни за учениците и младите хора – в районите на спортни обекти, учебни заведения, паркове и др.

Инициативата имаше за цел да провокира потребителите да отделят поглед от екранните устройства и да преживеят удоволствието от споделеното с приятели време в реалността.

<https://prevention.gabrovo.bg/mezhdunaroden-den-za-bezopasen-internet/>

4.3. КАМПАНИЯ ПО ПОВОД СВЕТОВНИЯ ДЕН НА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ

Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово, съвместно с Българска асоциация на професионалистите по здравни грижи – Регионална колегия Габрово, организираха специализирано **обучение на тема „Зависимости и психично здраве – превенция, лечение и рехабилитация на зависимости“**.

В семинара участваха над 70 професионалисти по здравни грижи от региона, представители на ОДМВР – Габрово, социални услуги и други специалисти, работещи в сферата на превенцията и лечението на зависимости.

Гост-лектори на обучението бяха проф. д-р Снежана Златева, д.м. – началник на Клиника за интензивно лечение на остри отравяния и токсикоалергии към ВМА МБАЛ-Варна и преподавател в МУ – Варна, Факултет по фармация - д-р Иван Добринов – психиатър, началник на отделение в Държавната психиатрична болница – град Раднево.

Като изключително полезни определиха участниците включените в обучението теми: „Невробиологични въпроси, свързани със зависимостите. Външни и вътрешни фактори за развитие на болестта“, представена от проф. Златева, и „Актуални психоактивни вещества – въздействие и последици“, и „Предотвратяване на насилие при работа с лица с психични проблеми или под въздействие на наркотични вещества“, представени от д-р Добринов.

Важна част от обучението бе предложената от лекторите практическа работа по поставени ситуационни задачи.

За участие в семинара бяха поканени и представители на общността на Анонимни Алкохолици, които споделиха своя опит на възстановяване в групите на АА и как тези сбирки /на живо или онлайн/ са още една възможност за помощ и подкрепа на хора с проблема употреба на алкохол и други психоактивни вещества.

Целта на семинара бе да се повиши експертният капацитет и да се насърчи междуинституционалното сътрудничество в борбата с едни от най-сериозните предизвикателства пред общественото здраве.

Събитието бе част от Националната кампания „Силата е в избора!“ по повод Световния ден на психичното здраве – 10 октомври.

<https://prevention.gabrovo.bg/mezhdunaroden-den-za-psihihnoto-zdrave/>

4.4. ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ „ШОФИРАМ НАЧИСТО“

Информационната кампания „Шофирам начисто“ се провежда за трета поредна година и има за цел да привлече вниманието на водачите на МПС към рисковете, които поемат, когато шофират след употреба на алкохол и наркотици, и да подкрепи онези, които участват в движението разумно и отговорно.

Специалисти от ПИЦ водят обучителен модул за рисковете от шофиране след употреба на алкохол и наркотици като част от задължителния за всички кандидат-шофьори курс по оказване на първа долекарска помощ, организиран от Областния съвет на БЧК - Габрово.

За календарната 2025 година екипът на ПИЦ е провел 45 обучителни модула, в които са участвали 600 кандидат-шофьори.

През 2025 г. кампанията „Шофирам начисто“ се реализира и чрез информационни публични кампании, насочени към превенция на рисковото поведение при управление на моторни превозни средства. Информационните дейности обхващаха деца, младежи и възрастни, като на участниците бе предоставена достоверна информация относно влиянието на психоактивните вещества върху възприятията и способността за адекватна преценка на водачите, както и относно рисковете от шофиране след употреба на алкохол и наркотични

ОБЩИНА  ГАБРОВО

вещества. Част от дейностите включваха и демонстрации със симулационни очила за изпробване на реакции и координация.

Събития, в които бе представена информационната кампания „Шофирам начисто“ през 2025г.:

➤ През м. септември Община Габрово организира публична инициатива по повод Европейската седмица на мобилността. Деца и родители се включиха в разнообразни активности под надслов „Животът е с предимство“, за да си припомнят най-важните правила за спазване на пътната безопасност. Една от демонстрационните шатри беше на екипа на ПИЦ-Габрово и кампанията „Шофирам начисто“.

➤ През м. септември инициативи, посветени на пътната безопасност, се реализираха и в община Дряново и Севлиево. Сред образователните модули бе и зоната на „Шофирам начисто“. Колело на знанието, симулационни очила, флаери и тематични информационни материали, адаптирани за ученици, привлякоха интересът на младежите в двата града, които уверено демонстрираха наученото до момента по темата за пътната безопасност и приеха да предадат на своите родители основното послание на инициативата – чрез разумно шофиране да бъдат пример за подражание.

➤ През м. юни, по покана на Областната комисия за безопасност на движението по пътищата, екип на ПИЦ-Габрово участва в информационно събитие, проведено под мотото „Животът е с предимство, движи се разумно!“, посветено на Националния ден за пътна безопасност. Събитието обедини представители на държавни и общински институции, неправителствени организации и граждани с цел повишаване на информираността и насърчаване на отговорното поведение на участниците в движението по пътищата.

➤ През м. февруари ПИЦ-Габрово и сектор „Пътна полиция“ при ОДМВР Габрово проведеха съвместна акция, с която да привлекат вниманието на водачите на МПС към необходимостта от отговорно шофиране – без следи от употреба на алкохол и други психоактивни вещества. В рамките на два часа пътните полицаи извършиха проверка за алкохол и документи на над 40 шофьори, които получиха от екипа на ПИЦ отличителен стикер в подкрепа на отговорното шофиране, както и информационни материали, свързани с превенция на този вид рисково поведение.

<https://prevention.gabrovo.bg/shofiram-nachisto/>

4.5. ВКЛЮЧВАНЕ В КАМПАНИЯ НА МОН „ПРОСТО КАЖИ „НЕ“

На 14 януари 2025 г. Габрово бе домакин на националната кампания на Министерството на образованието и науката за превенция на употребата на наркотични вещества „Просто кажи „Не!““, насочена към ученици от гимназиален етап. Събитието бе организирано от ПИЦ-Габрово, с подкрепата на РУО – Габрово. Участваха близо 400 ученици от 10. и 11. клас от всички училища на територията на общината.

Официални гости и участници в инициативата бяха министърът на образованието и науката проф. Галин Цокков, заместник-кметът на Община Габрово Невена Минева и Свилен Ноев – фронтмен на група „Остава“ и лице на кампанията. По време на срещата бяха отправени послания, свързани с превенцията на рискови поведения, значението на информирания избор и личната отговорност.

Националната кампания е инициирана от МОН в края на 2024 г. и е насочена към противодействие на употребата на наркотични вещества в училищна среда. В нея участват утвърдени български творци, артисти и музиканти - с личен пример и послания към младежите.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

В рамките на кампанията са изготвени три кратки филма и презентационно видео, предназначени за работа с ученици и насърчаване на активен диалог по темата.

В рамките на събитието беше представен и видеоклипът „Аз и моята сянка“, реализиран от Превантивно-информационния център – Габрово, в партньорство с Българския червен кръст – Габрово и доброволци, с участието на младежи, преминали програма за лечение на зависимости. Видеоматериалът се използва в последващи превантивни инициативи на местно ниво.

5. ДЕЙНОСТИ, РЕАЛИЗИРАНИ ОТ ОБСНВ/ПИЦ В ПАРТНЬОРСТВО С ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

5.1. Съвместни дейности с Фондация „Общност в помощ на зависимите“

Екипът на ОБСНВ и ПИЦ към Община Габрово реализира различни инициативи, имащи за цел както подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависимите лица, така и преодоляване на стигмата и промяна на негативните нагласи към тях.

➤ „Мостове на доброто“

Инициативата „Мостове на доброто“ се реализира в подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависими лица чрез създаване на възможности за включването им в различни доброволчески дейности, като основната ѝ цел е промяна на негативните обществени нагласи към лица със зависимости. През 2025 г. представители на Фондацията, в партньорство с ПИЦ, се включиха доброволно в редица инициативи в полза на общността – облагородяване и почистване на терени в село Новаковци; включване в инициативата „Приеми ме на село – Възраждане“.

➤ „Начисто в Габрово“

В рубриката „Начисто в Габрово“ в предаването „Часът на Габрово“ по радио Бумеранг участват момчета и момичета, преминали успешно лечение в Терапевтичен център „Свети Илия“ и избрали да останат да живеят в нашия град, без да се сблъскват с предразсъдъци и негативни нагласи. През 2025 г. в рубриката са се включили осем човека, които искрено са разказали за своята битка с наркотиците и хазарта, за трудностите, през които са преминали и продължават да преминават в процеса на ресоциализация.

Всички интервюта, заедно с визитка и снимки на участниците са публикувани на сайта на ОБСНВ/ПИЦ: <https://prevention.gabrovo.bg/nachisto-v-gabrovo/>

➤ Групи за ресоциализация

На територията на ПИЦ – Габрово регулярно се провеждат срещи и групи за психосоциална подкрепа на зависими в период на рехабилитация и ресоциализация. Потребители на услугите на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ гостуваха в офиса на ПИЦ в Деня на отворени врати, както и по време на Коледните празници. По повод Коледните и Новогодишни празници екипът на ПИЦ покани и посрещна младежите от Центъра за лечение на непълнолетни зависими „Вяра, Надежда, Любов“, запозна ги с работата на ПИЦ и проведе с тях тренинг за развиване на социални умения.

5.2. Съвместни дейности с Младежки център – Габрово

➤ Поход до Горски дом „Българка“

През м. февруари 25 младежи – доброволци към ПИЦ и Младежки център се включиха в организиран туристически поход от гр. Плачковци до Горски дом „Българка“.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Благодарение на интересната беседа, поднесена от представител на Държавно горско стопанство – Плачковци, младежите научиха интересни факти за флората и фауната в района и затвърдиха убеждението, че туризмът и споделеното време на открито сред природата покриват основните критерии за водене на смислен и пълноценен здравословен живот.

Походът бе част от превантивна програма „Заедно извън час“ на ПИЦ – Габрово, чиято основна цел е превенция на рисковото поведение сред младежите и промотиране на здравословен начин на живот чрез спорт, туризъм, изкуства и неформално образование. „Заедно извън час“ представя на участниците различни възможности за оползотворяване на свободното време в Габрово и околността.

➤ **Участие в Карнавал „Да разлаем кучетата“**

Партньорските отношения между ПИЦ-Габрово и БНУ „Трите чешми“-с. Извоареле, Румъния, чието начало бе поставено през 2024-та година с участието на младежи от Румъния в „Приеми ме на село-Завръщане“, продължиха да се развиват пълноценно и през 2025 година.

По покана на ПИЦ-Габрово група ученици от Извоареле, всички с български корени, и техните ръководители се присъединиха към тазгодишното карнавално шествие в Габрово, като заедно с доброволци към ПИЦ и с представители на Младежки център-Габрово се включиха с картина „На една РЕКА разстояние“.

<https://prevention.gabrovo.bg/pits-gabrovo-i-bnu-trite-cheshmi-s-izvoarele-rumania-s-uchastie-v-karnaval-gabrovo/>

➤ **Куиз „165 години Габрово град“**

Куиз „165 години Габрово град“ е съвместна инициатива на Превантивно-информационен център – Габрово и Младежки център Габрово. Събитието се проведе под знака на 165-годишнината от обявяването на Габрово за град.

Първият кръг се проведе в периода 27–30 октомври 2025 г., като в него се включиха 165 ученици (8.–12. клас) от шест габровски училища: СУ „Райчо Каролев“, СУ „Отец Паисий“, ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, Национална Априловска гимназия, ПГТ „Пенчо Семов“ и ПТГ „Д-р Никола Василиади“. Участниците показаха отлични познания, свързани с историята, културата и забележителностите на Габрово. Благодарение на интересните въпроси учениците имаха възможност не само да се състезават, но и да научат любопитни факти за града и неговата история.

Вторият –финален, кръг се проведе на 26 ноември 2025 г. В него участваха 60 младежи – по десет от всяко средно училище и гимназия в града, които в първия кръг постигнаха най-високи резултати и бяха поканени за участие във финала на състезанието. Разпределени в 10 отбора – всеки с по един представител от училище – те отговаряха на разнородни въпроси, свързани с историята и съвремението на Габрово, будителите и активните хора някога и днес, плановете на града за бъдещето и постиженията, с които габровци се гордеят.

Голямата награда бе спечелена от 18 младежи – членовете на първите три отбора, които събраха най-много точки във викторината. Те пътуваха до гр. София и посетиха Националния исторически музей.

На 18 декември 2025 г. в Дома на културата „Емануил Манолов“ се проведе градски Коледен куиз, отворен за всички габровци, които желаят да предизвикат себе си и да научат нови неща за своя град.

<https://prevention.gabrovo.bg/mladezhki-kuiz-165-godini-gabrovo-grad-finalat/>

5.3. Съвместни дейности с МКБППМН– Габрово

През 2025 г. Превантивно-информационен център-Габрово продължи да работи в добро сътрудничество с МКБППМН при Община Габрово.

През февруари стартираха съвместни дейности по селективна превенция, насочени към младежи от идентифицирани уязвими групи.

Периодично, представители на ПИЦ и МКБППМН провеждат с непълнолетните тематични срещи, тренинги и арт работилници, като сред дискутираните теми са теми, свързани с опознаването на личния емоционален свят, развиването на умения за комуникация, изграждането на пълноценни приятелски взаимоотношения и др. Сред темите, по които специалисти и младежи работят заедно са още тормозът и насилието в училищна и извънучилищна среда, манипулацията и трафикът на хора.

Интерактивните методи и техники дават възможност на участниците да участват пълноценно в занятията и самостоятелно да стигнат до важни знания и заключения – доколко податливи сме на външно влияние и как да развиваме умения за отстояване на лична позиция, защо ни е нужен емоционален контрол и колко ценно е времето, което си даваме за обмисляне на дадено решение.

Срещите с младежите имат за цел да подпомогнат личностното развитие и формирането на ценностна система, за да бъде предотвратено възникването или усложнението на здравно-социални последици, свързани с различни рискови поведения.

През отчетната година са осъществени 9 тематични занятия с участието на 11 младежи от идентифицирани уязвими групи.

5.4. Съвместни дейности с ОДМВР – Габрово

➤ Реализиране на превантивна програма „Предпазване на младите хора от престъпления“

През месец февруари в Габрово гостуваха експерти от дирекция „Киберпрестъпност“ в ГДБОП, за да разговарят с ученици от местни гимназии по темата за опасностите във виртуалния свят.

Беседите се провеждат в рамките на националната превантивна програма „Предпазване на младите хора от престъпления“ на ГДНП, в партньорство с Превантивно-информационен център по зависимости-Габрово.

Експертите се срещнаха с дванадесетокласници от ПТГ „Д-р Никола Василиади“ и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ и запознаха младежите с най-честите престъпления, извършвани в интернет пространството: виртуално блудство и изнудване; компрометирана кореспонденция; кибер тормоз и др. , както и начините за защита и предотвратяване на подобен род престъпни деяния. Засегната бе и темата за онлайн продажбата на вейп устройства с неясно съдържание и за рисковете, които крие употребата на изделия с неустановен състав и произход.

Актуалността на темата за рисковете в онлайн средата обоснова необходимостта от провеждане на специализирани тематични срещи с ученици целогодишно. През ноември 2025 г. служителите на ГДБОП отново посетиха Габрово, като взеха участие в беседи с дванадесетокласници от други две гимназии в Габрово – Национална Априловска гимназия и ПГТ „Пенчо Семов.

➤ **Ваканция, здравей! Да играем безопасно“**

В изпълнение на национална превантивна програма „Работа на полицията в училищата“, на 6 юни, в парк „Маркотейа“ се проведе ежегодното състезание „Ваканция, здравей! Да играем

ОБЩИНА  ГАБРОВО

безопасно!“, организирано от ОД на МВР – Габрово и ОбСНВ и ПИЦ-Габрово, с подкрепата на Община Габрово, Регионално управление на образованието, Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, Областна комисия по безопасност на движението по пътищата, Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и Български червен кръст-Габрово.

В събитието се включиха представителни отбори на 11 училища в Габровска област: ОУ „Ран Босилек“, ОУ „Неофит Рилски“, ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Иван Вазов“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, СУ „Райчо Каролев“, СУ „Отец Паисий“, ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, ОУ „Васил Левски“ – с. Шумата, общ. Севлиево, ОУ „Свети Кирил и Методий“ – с. Душево, общ. Севлиево, и СУ „Петко Рачев Славейков“ – град Трявна.

В дванадесет тематични зони участниците демонстрираха знания в сферата на пътната и пожарната безопасност, изведоха последствията от различните рискови поведения – тютюнопушене, употреба на алкохол, прекомерно ползване на електронни игри и интернет платформи, и др., и без затруднение посочиха редица здравословни алтернативи за прекарване на свободното време през лятната ваканция. Полезни умения и ценни знания показаха и по отношение на екологията и опазването на околната среда, правилата за безопасни игри на открито и край водоеми.

Подготвени, знаещи и можещи бяха всички участници, като в оспорваната надпревара първо място завоюва отборът на ОУ „Васил Левски“ – с. Шумата, престижното второ място бе за учениците от ОУ „Ран Босилек“-гр. Габрово, а почетното трето място спечели отборът на ОУ „Иван Вазов“-гр. Габрово.

Всички участници в инициативата получиха атрактивни награди, осигурени от Превантивно-информационен център по зависимости-Габрово, ОКБДП, МКБППМН и БЧК-Габрово. Отличията бяха връчени от кмета на Община Габрово Таня Христова и областният управител Мария Башева.

Предвид увеличавания се с всяка година брой учебни заведения, заявяващи желание за участие в здравно-образователното мероприятие, както и нарасналия брой организации, подкрепящи инициативата, състезанието „Ваканция, здравей! Да играем безопасно!“ може да бъде определено като разпознаваемо и пълноценно събитие, насочено към подпомагане на процеса на формиране на позитивна нагласа към здравословния начин на живот у подрастващите.

<https://prevention.gabrovo.bg/vakantsia-zdravey-da-igraem-bezopasno-i-detsata-koito-znayat-pravilata/>

5.5. Съвместни дейности с ИМКА – Габрово

Екипът на Превантивно-информационен център – Габрово се включи в проекта на ИМКА – Габрово под надслов „Заедно по-здрави“. Събитието се проведе в „Градинка с мечето“ през юни 2025 г.

Посетители от различни възрасти – деца, родители и младежи – избраха да се включат в атрактивните занимания, които предлагаше шатрата на ПИЦ „Здравейко“ – героят, който знае колко важно е да се храним здравословно и да спортуваме.

Образователни кръстословици, колело на късмета, разнообразни интерактивни игри и гатанки предизвикаха участниците да демонстрират знания и да обогатят разбирането си за рисковете от прекомерната употреба на захар, както и за ползите от изграждането на здравословни хранителни навици.

<https://prevention.gabrovo.bg/pits-gabrovo-i-zdraveyko-byaha-chast-ot-zaedno-po-zdravi/>

IV. УЧАСТИЕ НА СПЕЦИАЛИСТИ ОТ ОБСНВ И ПИЦ В ОБУЧЕНИЯ, СЕМИНАРИ, КОНФЕРЕНЦИИ И РАБОТНИ СРЕЩИ, СВЪРЗАНИ С ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА И ПРИДОБИВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ.

1. XIX Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества в град Русе

Във връзка с изпълнение на дейностите по осъществяване на националната политика в областта по намаляване търсенето на наркотични вещества всяка година се организира и провежда конференция с участието на представители на Общинските съвети по наркотични вещества и Превантивно-информационните центрове към тях. Тази година Националният център по общественото здраве и анализи съвместно със Секретариатът на Националния съвет по наркотичните вещества организираха XIX Национална конференция по проблемите на превенцията употребата и злоупотребата с наркотични вещества в град Русе в периода 12 – 14 ноември 2025 г.

По време на Конференцията бяха представени дейности и инициативи в сферата на превенцията, обсъдени бяха принципите и стандартите за добра практика в областта на превантивните дейности с цел повишаване на компетенциите на експертите от ОБСНВ и ПИЦ в разработването и прилагането на програми в областта на универсалната, индикативната и селективна превенция; повишаване компетенциите на експертите от ОБСНВ и ПИЦ в разработването и прилагането на превантивни програми в областта на универсалната, индикативната и селективна превенция, и др.

Във фокуса на обсъждането бе и реализирането на двете Национални програми за превенция и предизвикателствата, пред които са изправени екипите на ПИЦ в страната.

2. Обучения на екипа на ПИЦ от НЦОЗА

През 2025 година 3 служители на ПИЦ-Габрово са взели участие в обученията от Годишната програма за курсове за СДО на НЦОЗА на теми:

➤ „Основни понятия за зависимостите – въвеждащо обучение“

Новоназначени специалисти от ПИЦ преминаха двудневно обучение в НЦОЗА през месец декември на тема „Основни понятия в зависимостите и превенцията“. Обучението, водено от специалисти на НЦОЗА, включваше актуална информация за новите психоактивни вещества, видовете превенция, актуални данни за употребата на психоактивни вещества, подходи в работата с родителите, както и обмяна на опит със специалистите от превантивни центрове от различни региони.

➤ „Обучение за превенция и разпознаване синдрома на професионално прегаряне“

Специалист от ПИЦ- Габрово участва в двудневно обучение за разпознаване и превенция на синдром на професионално прегаряне, с ръководител гл. асистент д-р Захари Зарков, дм, директор на Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“.

Участниците в срещата получиха знания и умения за разпознаване, превенция и подпомагане на организации с високи нива на професионален стрес, както и на лица с прояви на бърнаут синдрома.

ОБЩИНА  ГАБРОВО

Водещи на обучителните модули бяха специалисти в сферата на психичното здраве – д-р Румяна Динолова, доц. Михаил Околийски, д-р Захари Зарков и доц. Владимир Наков и др.

Професионалният стрес е висок рисков фактор за злоупотреба с психоактивни вещества и формиране на различни зависими поведения сред възрастните хора. Психологическата подкрепа на педагогически специалисти и здравни специалисти, които са доказано изложени на изключително високи нива на професионално прегаряне, също е важен елемент за успешната реализация на превантивни програми, насочени към учениците и младежите, с които те работят.

3. Участие в конференция „Стигмата“

На 23 март 2025 г. представител на Превантивно-информационния център – Габрово взе участие в конференция на тема „Зависимости и обществена стигма“, организирана от сдружение „Промяната е живот“. Събитието се проведе в Гранд хотел „Милениум“, гр. София, под мотото „Стигмата ни убива. Време е за разговор!“. Основната цел на конференцията бе да насочи общественото внимание към зависимостите като заболяване, а не като морален или личен избор, както и към негативната роля на стигмата и предразсъдъците, които често възпрепятстват навременното търсене на помощ и ефективното лечение. В рамките на събитието бе подчертано значението на открития диалог, информираността и подкрепата от страна на обществото като ключови фактори за спасяване на човешки животи.

В програмата на конференцията бяха включени изказвания на специалисти и личности с различен професионален и житейски опит, сред които Филип Димов – основател на център за лечение на зависимости „Промяната е живот“, който представи практическия си опит в работата със зависими лица, Георги Стоянов – съосновател на инициативата, акцентирал върху необходимостта от втори шанс и социална подкрепа, д-р Бозгунов (клиничен психолог) и д-р Маринова – експерти, разглеждащи зависимостта като хронично заболяване, представители на Анонимни Алкохолици и хора с личен опит.

4. Семинар „Психопрофил – истинското лице на насилието“

Обучителният семинар „Психопрофил – истинското лице на насилието“ се организира от „Фондация в помощ на жени, претърпели насилие – ФЛАЙ – Първо обичай себе си“, в който се включи и екипът на ОБСНВ и ПИЦ. Двудневното обучение се проведе в края на юни 2025 г.

Семинарът бе фокусиран върху цикъла и динамиката на насилието, невробиологичните процеси, взаимодействието между насилник и жертва, както и върху най-съществените аспекти от живота по време и след преживяна разрушителна емоционална злоупотреба.

Гост-лектори на обучителния семинар бяха криминалният психолог от екипа на ASSESS – Станислава Савова, и д-р Янко Колев – експерт по съдебна медицина.

5. Семинар „Трудното поведение на децата в училищния контекст“

Обучителният семинар „Трудното поведение на децата в училищния контекст“ се организира от МКБППМН към Община Габрово, в който се включи и екипът на ОБСНВ и ПИЦ. Обучението бе в рамките на два дни и се проведе в периода 30.06–01.07.2025 г.

По време на семинара бе представен богат инструментариум от стратегии за управление на поведението и водене на децата към самоконтрол, както в класната стая, така и в самостоятелния им живот. Програмата обръща внимание на границите на семейната и училищната система, които допринасят за деструктивното поведение, както и на най-успешните стратегии за неговото овладяване. Тя се базира на теоретичните разработки на Рудолф

ОБЩИНА ГАБРОВО

Драйкърс, Бен Фурман, Андрю Фулър и други съвременни автори, работещи в областта на детското поведение. Фокусирана е изцяло върху изграждането на умения у специалистите за управление на поведението чрез развитие на самоконтрол у децата.

Водещ на обучителния семинар бе Марияна Георгиева – образователен експерт с трайни интереси в сферата на качеството в средното образование и професионалното развитие на учителите. Провеждала е изследователска работа във Великобритания, Германия и Австрия. Разработва анализи и проекти, свързани с качеството в образованието, социалното включване и управлението на многообразието.

V. КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ

ОБСНВ и ПИЦ – Габрово, наред с превантивната, информационна и обучителна дейност, предоставят и специализирани консултации по проблеми, свързани с употребата на наркотични вещества и зависимостите.

Консултативната дейност включва:

- Консултиране за видовете наркотични вещества: въздействие, признаци за употреба, последици от употребата;
- Информирание относно възможности за психосоциална рехабилитация на зависимости от резидентен и нерезидентен тип в страната;
- Съдействие за постъпване в Центрове за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип;
- Консултиране на родители и близки на хора с проблемна употреба на наркотици или други зависими поведения;
- Консултиране на лица с вредна употреба на вещества или други зависими поведения /хазарт, хранителни разстройства, компютърна зависимост и др./, оценка тежестта на злоупотреба и мотивиране за лечение;
- Кратки интервенции при лица с риск от зависимост;
- Индикативна превенция при лица с индикации за употреба на психоактивни вещества;
- Насочване към доставчици на социални услуги за деца и семейства за дългосрочно консултиране.

През 2025 г. значително се увеличи броят на лицата, потърсили помощ и съдействие в Превантивно-информационен център – Габрово. **С 38 лица са проведени над 70 консултации на място от специалистите в Центъра. Проведени са и близо 30 телефонни консултации.** Около 70% от консултациите са на близки и родители на лица с проблемна употреба на психоактивни вещества, останалите са на младежи с рискова употреба.

Едно от лицата е с наложена възпитателна мярка по възпитателно дело № 35 от 22.08.2025 г. по чл. 13, ал. 1, т. 3 от ЗБППМН – „Участие в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклонения в поведението“. Останалите са потърсили доброволно подкрепа в ПИЦ – Габрово, като непълнолетните младежи, с които се провеждат консултации, имат подписани Декларации за съгласие от страна на родителите.

Възраст на консултираните лица:

- Деца под 15 години – 3
- Младежи на възраст 15 – 18 години – 13
- Лица над 29 години – 2

ОБЩИНА  ГАБРОВО

• Родители – 20

Най-честата причина за търсене на помощ е била проблемна употреба на алкохол. При младежите, употребяващи психоактивни вещества, най-често се наблюдава полиупотреба /на повече от един вид наркотично вещество/. Специалистите от ПИЦ прилагат методики за оценка тежестта на проблема и мотивационно интервюиране с цел стимулиране на процес за промяна в поведението и/или провеждане на лечение. Младежите получават знания и подкрепа за развиване на социални умения и умения за справяне с рискови ситуации.

Лицата с проблемна употреба на психоактивни вещества се консултират относно възможности за лечение – психиатрични болници, центрове за психосоциална рехабилитация, насочват се и към групи за взаимопомощ в Габрово – Анонимни Алкохолици и Анонимни наркозависими.

Наблюдава се и ръст на родители, които търсят помощ за децата си и на лица, които се нуждаят от подкрепа за свои близки роднини. С тях се провеждат срещи за информирание относно психоактивните вещества, зависимостта като болест, възможностите за лечение, повишаване на родителския капацитет, за методите и техниките за мотивиране за лечение на техния близък, за снижаване на стреса и тревожността им. Осъществяват се връзки с места за лечение и се подкрепят близките в процеса на подготовка за настаняване на дългосрочна терапия. Всички родители и роднини на хора със зависимости се насърчават да посещават групата за взаимопомощ Ал-Анон в Габрово, както и клуб „Активни родители“ към Превантивно-информационен център.

Изготвил,
Габриела Йосифова
председател на ОбСНВ